

Yohansi

Yesus Kristus de emeknekama Uplerlawna lira-nnio'oni me lelerni la'a rimormiori nohkerna wawannu

1:1 Ululu meman la'a noha-rai edonna nwo'ti-nhar mia'ta, de (Yesus) maka rweta la' Uplerlawna Lira Nnio'oni-Wawa Niatnu de ed olek la wa. E' de e Nor wutga Uplerlawna la' lir ida, ne E' wal pia Uplerlawna inhatta. **2** Ululu de Enor wut lia Uplerlawna pa **3** Ena'ohi-na'ara, Nakoki-nayap miemna haneknek wawannu mak kden la noheri woru-lyanti nayanni, Nlernohora Uplerlawna liri. **4** La'a rimormiori noh keran di honona re de mormiorni onni-ga'arni nwatiawu E'a ne la'a mormiori-dardiari plollola inhat de pede rimormiori ramkek la lelerni. **5** E' de rwet walia la'a Lelerni de. Yoma E' ed mak khi'a repreparni la melmelli-kalkalamni ralamni, ne melmel de edonna nwarehi nana pa nkaduw nana Lelerni de. **6** Noma Uplerlawna Nhopan doinia riy ida de nwawa Yohansi **7** totpa nma nakot nohora Lelerni de yala'ani, me la'a Yohansi liri de pede riy honona rlernan talan pa rpesiaya. **8** Yohansi meman nek de Lelerni atia' hade, eneknek to'ama e nma nakot nohora to'a Lelerni de. **9** Yoma Lelerni mak kaplola, de maka Nhita-nrepar nana rimormiori honona hota Nerun la nohkerna wawannu. **10** Enmai die pa ed olek la noha wawannu. Uplerlawna Na'ohi-na'ara nohkeran di de Nor wutga E'a mere emkade ho'mana nohkeran di edon rwayow nohora E'a. **11** E' orgahi Nmai lia E let wamueheni mere E luwnu-a'nani harahu edonna rreinian E'a. **12** Mere he'a-he' maka e rreinian E' pa rpesiaya de hota Enala rpa rre'ela Uplerlawna upni-a'nani. **13** Ir edonna rwal lia Uplerlawna upni-a'nani de yoma rlernohora rimormiori nhioli emeka muanke' id nor hawni ranina yoma wniarorni-wnialaini pa hota ha rayor nian keke'enku'a ida. Yoma mormior warwuar die edon nwatiawua rimormiori mere ha nwatiawu meman la Uplerlawna. **14** E' maka ha rweta la Uplerlawna Liri la'a rimormiori (de E' de Uplerlawna wali E'a) mere Nwali olek la rimormior pa Enden wut lia mai ita la' noh keran di la' ler ho'ke'eni, ne la' ler de itamkek memn oleka E preheni-mkaini, de preheni-mkaini la Wutmueha-Laimieha mak kwatiawua Amlawanni la Ilyamou-

Watyatoha. La' E' pede it tat niohor memna hya' ed mak kaplol la' Uplerlawna, me tat niohora E ralam kalwiedni mak kareh mieman de mai ita. **15** Noma lera ida ne Yohansi Nmai die nakot nohora E'a, de nhar liri pa niwra: "Hadi ed mak a'ukot nohor oleka la' miy, de agiwra hota Enmai die ntawli'ir mai a'u, mere E tullu-petanni nareh dioin a'u, yoma a i'nu edon nmor dioin ma'ta a'u de E' ed olek la wa." **16** E' de npenpuen niohora kalwieda-paitiota. Ne la' E ralam kalwiedni de pede E' ed mak ktowr reria ra'ani-pallu pripanni-fa'anni mai ita. **17** Orgahi-Orha'a deullu-tatarni de itlernana la Musa. Mere itat niohora hya' ed mak kaplol la' Uplerlawna me la' E ralam kalwiedni mak kareh mieman de mai ita yoma Yesus Kristus e Ntutga hade mai ita. **18** La riy id mana edonna ramkek ma'ta Uplerlawna, atiaru Uplerlawna A'nani, Wutmueha-Laimieha, mak kora Amni Uplerlawna-Mempulwatnu rla' ihru ida-ralm ida. Ne Wutmueha-Laimieha de ed mak kalharia (ktutga) E Amni mai ita.

Yohansi nakot nohora inon wamueheni

19 Yohansi nakot nohora inon wamueheni de emkadi: La' ler ida ne in letni-am letni mak kodi plolli la Yahudi, mak kden la Yerusalem, rhopna imam-imam o'tani-matni pa rora riy makden Lewi rla ratiana Yohansi riwra: "O' di de he' o'a?" **20** Noma Yohansi nakot eti-kriahaya niwra: "A' di de Ray mak kamori-kalewna maka Uplerlawna Nano'taru atia' a'u." **21** "Hade emkade de o di de he' o'a? Yanpa makwohorulu-ktatrulu Elia o'a?" Mere Yohansi niwra edonna. "Yanpa Makwohorulu-ktatrulu maka ha rano'taru inhat o'a?" Yohansi niwra edonan wali. **22** "Demade mukot teka la mai ami he' o' dina de? Totpena amakot nohor o la'a riy mak khopan pa ama matian o'a." **23** Yohansi nakot la niwra: "A' di de riy mak kpolpuolu-khawaunu lola wo'orletna-kawurloni pa giwra: "Mpiale'era Orgahi-Orha'a loini-talanni." Hya' ed maka Yohansi nakota de, de makwohorulu-ktatrulu Yesaya liri la'a ululu memna. **24** Noma riy Parisi maka ha rhopan pa rma ratiana re **25** ratiana Yohansi riwra: "La'pa o' di de Ray Makamori-Kalewn atia' o'a, onde Elia atia' o'a ne Makwohorulu-ktatrulu maka ha rano' taru atia' walia o'a, ne hya'a nrei pia omhuarani riy?" **26** Noma Yohansi nakot

la niwra: "A' di de agala gera ga gharania riy. Mere miy e mior wutga riy maka miy mieh'a nekane edonna miat niohor ma'ta E'a. **27** Hota Nmai pia Nlernohor a'u, mere awue'er doin lakni wniowni ho'mana a'g edonna puar nana." **28** La' hare honona de rhi' nana la leta Betania la'a gerlawna Yordan walli tipru, la'a gen miaka Yohansi nharani riy.

[Yesus de emeknekama dum a'na maka ha rhi'a la tniuwu-nhiai la'a rimormiori do'oni-halli](#)

29 La'pa repar dewade Yohansi namkek de Yesus Nmai wia, noma Yohansi nakot la niwra: "Mimkek ee! Uplerlawna Dum A'nani mak kuhi-kho'ora rimormiori do'oni-halli Nmai olek dee! **30** Hade ed maka a'ukota, mak ktawli'ir la mai a'u, mere inponni rehi a'u yoma a i'nu edonna ntor ma'ta a lia nohkerna wawannu de E' ed olek la wa. **31** La ler ululu de a'uplin mua'ta de he' eda makla' Uplerlawna Dum A'nani dena. Mere amua gal ger la ga gharani riy totpena atiutg E' la riy Israel re totpena rat niohora. **32-33** La' ler ululu de a'g edonna gat niohor ma'ta he' E'a. Mere Uplerlawna mak khopan pa agala gera ga gharania riy, de ed maka kakot mai a'u Niwra: "La'pa mumkek nana Uplerlawna Nhiw Lululli Nerun pa nden la riy ida, de hota hade ed mak kala Uplerlawna Nhiwni ka kharani." Noma la'pa ntutu-nte'ela' lerni de na'nama a'g e umkek de Uplerlawna Nhiw Lululli Nerun de emolmolla ma'nu lmo'ma maru mak kwatiawua lyanti, pa Ntai lia E wawannu (pa agat niohor E'a). **34** Pede la dodo'ondi de a'g ed maka kamkek olek memna la a ma'tu. Hade emkade pede a'g ed maka kakot nohora tiy miy die, la E' de de Uplerlawna A'nani E'a."

[Mak kala ul pua klernohora Yesus](#)

35 La'pa repar wa, noma Yohansi nora riy woru maklernohor reri e'a re rawali owa'an la gen die. **36** Noma Yohansi namkek nana Yesus nwehweti dewade nakot la re niwra: "Mimkeka Uplerlawna Dum A'nani inhatta!" **37** La'pa riy maroro' mak klernohor reria Yohansi ratlin nana ed lir de noma rora rla' pa rlernohora Yesus. **38** Noma Yesus Nkillia to'orni, de Namkek

nana rrora e rlernohor reria E'a. Noma Yesus Natiana re Niwra: "Miy e mihaka hya'a?" Noma rrora riwra: "Rabi (Tungkurga), O genmu etla hanmeni?" **39** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Ma mieh'a mimkeka." Noma rlernohora pa rla ramkeka Yesus genni. La' lera lia'ani (jam **4**) de, noma ror rewre'wa Yesus pa rden wutu pa la'pa mela ndamit wa. **40** La' riy id la'a riy maroro'a ri, de Andarias, Simon Petrus hyalli. **41** La' pa nora Yesus rwahaur la genni nhorwua noma Andarias pleta-plet pa nla owa'an pa nla nwahaka hyalli Simon pa nakot la niwra: "Hyalia, ami e mpatrom nan oleka Mesias!" Mak ha nwet la Mesias de yawala Ibrani, mere la'a yawala Yunani de riwra Kristus, (de nnia'eratni de Ray maka Uplerlawna Nano'taru pa Namori-nalewna rimormiori). **42** Noma Andarias nodia Simon la' Yesus de. Noma Yesus Nkillia Simon na'nama Nakot la Niwra: "O' di de Simon, Yonas a'nani. Pena rwet o la Kefas maka la' yawal Yunani de rweta la Petrus," (de nnia'eratni de watu muetam kerna).

Yesus Npolga Pilipsu nora Nataniel

43 La'pa repar wa noma Yesus Nwaror pa Nla'awa Galilea. Noma Nwahak pa la'pa Nwatrom nana Pilipsu noma Nakot la Niwra: "Pilipsu, mua mliernohor A'u!" **44** Pilipus di de riy Betsaida ida di, ne Andarias nora Petrus mana rwatiawu wali hande. **45** Noma Pilipsu nla nwatrom nana Nataniel pa nakot walia niwra: "Eh, ampatrom nan oleka Ray Makamori-Kalewna maka Musa nakot nohora la Puk maka ha rhorat targa Uplerlawna deullu-tatarni me la' walia maka makwohorulu-ktatrulu ha rhorat tar walia. Hade de Yesus mak kwatiawua Nasaret, Yusup a'nani!" **46** Mere Nataniel nwahla lir de niwra: "Ah, Nasaret de kuku' nekane, Ray Makamori-Kalewna de Nwatiawu handena?!" Noma Pilipsu nakot la: "Mai pia mueh'a mumkek memna." **47** La'pa Yesus Namkek de Nataniel nmai wia, noma Nakot nohor Nataniel Niwra: "Mimkek la, makden Israel plollolli inhatta id nmai wiee! E' de maka ka'ohpa-kalahar atia' e'a." **48** Noma Nataniel natiana la Yesus niwra: "Tuna, la emkameni pede omuat niohor a yeh'wu?" Noma Yesus Nakot la Niwra: "Eh, Pilipsu edonna npol mua't o'a, de A'g e umkek nan o la' kar on id nayanni." **49** Noma Nataniel

nakot la niwra: "Tungkurga, O' di de Uplerlawna A'nani O'a. O' ed mak khi' Ray lia Israel luwnu-a'nani." **50** Noma Yesus Nakot la Niwra: "O e mpuesiay yoma dodo'ondi de A'ukotiwra A'umkek olek o'a la'a kar on id nayanni?! Hya' maka kareh dioin memna A hih'u-yapya'pu de, hota mumkek memna. **51** Plola mpiesiayo, hota mimkek nana lyanti naphyariari ne Uplerlawna hopopanni (malaikat) re hota rernu-rha'ata pa rmai lia Rimormiori A'nani A' die!"

He'i-hepru la'a makmehlim la leta Kana

2:1 La'pa lera woru rtaw dioinia pa lera wotell wua noma e rhi'a he'i-hepur la mak kmehlima la'a leta Kana, de Galilea letni ida. Ne Yesus inni ed wal lia hande. **2** Yesus Nora maklernohor reria re, rlernan walia polpuolu la'a he'i-hepur de. **3** La'pa anggur turnu maka ha remnia la he'i-hepur de nhorwua, noma Yesus inni nakot la niwra: "Yesus! Hare anggur turnu nhorwua." **4** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Yan mukot mai a'u, ina. Edonna nte' ma'ta la Uplerlawna lerni pa Agharia ino'nu." **5** Mere Yesus inni nakot la mak ktulla-kari re: "Mliernohor neka hya' mak Ha Nakota tiy miy." **6** La hande de e rwahi' targa kuhi wonema, maka ha rhi'a la' watu, maka nhi'inde rken ger la pa rlernohora agama Yahudi deullu-tatarni pa ra rwuri-rohma. Kuhi re mniotni de edonna nhal de, ida, de na'nana potla rahu rehenu (100 liter). **7** Noma Yesus Nakot la mak ktulla-kari re, Niwra: "Mhiur ger la' kuhi re." Dewade rhur ger la kuhi re wonema pa rpenpuenu. **8** Noma Yesus Nakot la re: "Mia'ala ger de oke' la dodo'ondi wa pa miala la mak khi' o'tani la'a he'i-hepru." Noma rodia ger della la'a mak khi' o'tani la he'i-hepur de. **9** La'pa nto' targa nurnu la ger maka kwali olek la anggur de, de naplin niohora anggur de nwatiawua hanmeni, atiaru mak ktulla-kari mak khuri-kwalia gera la kuhi re nanpena rat niohora re. Noma mak khi' o'tani la he'i-hepur de nla nrehgorga a'na muanke'a mak kmehlim de. **10** Na'nama nakot la: "Nhi'inde la'a kniari emkari, de ral ulga anggur tur mikmikri, la'pa remun pa rmah wenna nanpena rala maka niemannu namnapnapla. Mere hadi de miy e mide' targa anggur tur mikmikri di pa na'nama milgota." **11** Hadi ed maka Yesus Nhi'a hih'a-yapya'pi mak

kamehi-kayona (mujizat) mulaliaini mak ktutga Uplerlawna rurni-laini, ne Nhi' nan hade la'a leta Kana, Galilea letni de. La' hade totpena Entutga E preheni-mkaini la nohkerna wawannu. Dewade mak klernohor reri re rpesiay tioto' memna E'a. **12** Nhorwua noma Yesus Nora inni, amni-hyalli, me la' walia maklernohor reri E'a re rla'awa la'a leta Kapernaum. Rden nek la' hande pa lera ida-woru.

Yesus Nhokra-nlai mak ka'olu-kala'a la Uplerlawna roma kreini

13 La'pa Paska lerni nwakrian wia (de la' ler maka Yahudi rhoratreria tuini-wedni la' ler maka rwe'er doin la wutwutu-kokgohu la' Mesir) noma Yesus Nla'awa la Yerusalem. **14** La'a Uplerlawna roma kreini mak kden la Yerusalem de walli-walli, de Yesus Nhortiut niana rimormiori mak ranie'er la krei die herni-gaini pa hoi-wiatra pa ra'olu-rala'a pipi-duma, hayori-orpau me onu-ma'nu me rwahernu-rwahala kupna-kai. **15** Dewade Yesus Ntal niana tali id pa na Nhokra-nlai mak ka'olu-kala'a ror wutga nhiuri-wnia'an mak kden la hande, ne Nliwra pa kurna-kiatra re. Mei-kader no' hande maka rnairia ra rwahernu-rwahala kupna, de Nte'la rpa Nkowanwalia re pa nhi'nande kupna-kai re knunu-knera. **16** Noma Nakot la mak ka'olu-kala'a ma'nu lmo'ma maru re Niwra: "Hoi! Mrian doinia harella handi. Yan memmemna mhi'a A A'mu romni dilla ya'olu-yala'a geni!" **17** Noma maklernohor reri re rhoratnana la' Puka lirni niwra: "Mak A ralmu ha nko'i reria de totpena O rommu ed mak rimormiori rnairia pa rkola tieru-rawur nehla nek tiy O'a Uplerlawnu ne! Ne maka A ralmu nko'i reria de hota nod A lia matmiati-molmuolu ralamni." **18** Noma ina-ama ror wutga o'ta-mat let Yahudi re rapal lia Yesus pa rawowo'ora. Rakot la Yesus riwra: "Omhi' teka hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona (mujizat) la am di, totpena amatga de O hihi'imu-yapyapmu ri de e lol talanni." **19** Noma Yesus Nakot la re Niwra: "Hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona maka Atiutg tiy miy die de emkadi: hota mpieye'era Uplerlawna romni di, ne la' pena A'uriri owa'an la lera wotellu." **20** Noma riwra: "It upni-tgarni rkaria Uplerlawna roma kreini di la'a anni terampwogata wehrani wonema, ne Omiwra hota Omuriri tio'a la lera wotellu?!" **21** Mere e raplin niohora

la Uplerlawna romni maka Yesus Nakot de, de E inon wamueheni inhatta.

22 Hade pede la'pa Yesus Nmori owa'an la matmiatni ralamni, de maklernohor reria re nhioratni e ndawar nana hya'a maka Nakot taru ri. Pede la' ler de meman pa rpesiay tioto' memna hya' ed maka Puka ha nakota, me la' walia maka Yesus Nakota de.

Yesus Nat niohora riy honona

23 La'pa Yesus ed ma'ta la'a Yerusalem yoma Yahudi leralawanni Paska de edonna nhor mua'ta, de riy harahu rpesiaya Yesus, yoma la'a hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona maka Nhi' nana re pa Ntutga Uplerlawna rurni-laini. **24** Mere Yesus Nmeh'a nekane edonna Npesiay ma't hare, yoma Enat niohor oleka rimormiori yehwani. **25** E' edonna Nwahaka lira yano'a-ya'atu la'a rimormiori yehwani la'a riy meni-meni to'a yoma E' nek de e Nat niohora rimormiori ihranu ralamni.

Yesus Nakot nohor la Nikodemus la'a mormiori-dardiari mak kod pia nodi liarni

3:1 Noma riy ida nanni Nikodemus, de riy Parisi ida mak kre' teman la mak ktorna watghudi la agama Yahudi. **2** La' mela ida de enmaiya Yesus pa nakot la niwra: "Am tungkurga, ami e matg oleka de Uplerlawna ed mak khopn O' pa Omua Mpuatutu-mpuaye'a rimormiori. Yoma riy meni ho'mana edon nhi'a hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona mak ktutga Uplerlawna rurni-laini emeka Omhi' nana re, atiaru me nodia Uplerlawna plolli." **3** Mere Yesus Nakot la Niwra: "Mpuesiaya, hota riy id mana edon rler wut et mieman la Uplerlawna mutnu-rahamu, maka Uplerlawna Nodi plolli la pa emeka ir Rayni, atiaru me, rmori owa'an e'a." **4** Nikodemus nwahla: "Tuna, hota emkameni owa'an pa rmori owa'an rimormiori ida mak khamto'a-khape'ew olekwa re? Plollola pa ta'en niana nla' owa'an la inni puhunni apannu ralamni pa rmori owa'an la re'eni wornu toh?!" **5** Yesus Nwahla Niwra: "Mpuesiaya, eneknek to'ama riy rmor niana la re'eni wornu, maka rnairia gera ra ramou-rawitna me la'a Uplerlawna Nhiwni

Narialmua, demade nre' wut lia Uplerlawna mutnu-rahamu, mak Uplerlawna Nodi plolli la pa emeka ir Rayni. **6** Yoma rimormiori inonni de it inni ed maka nmor niana, mere mormiori-dardiari plalahwa de nwatiawua Uplerlawna Nhiwni. **7** Yana mpuer rer wiapmu la'pa Agiwra rayori owa'an miy hononmi nanpena mlir wut lia Uplerlawna mutnu. **8** Itala anni pa tsi'a la yawalliohora: La'pa anni nten liol meni-meni de plolli nek la et nnieni. Hota itatlina anni tnienni, mere itaplin niohora anin de nwatiawua hanmeni pa nla hanmeni. Hota emkade wal lia riy maka riwra Uplerlawna Nhiwni Nayor niana. Yoma it edon todi plolli la Nhiwni de onde tat niohora E yala'ani mere itamkek memna E limni enni la'a rimormiori nhiolli-lietni." **9** Noma Nikodemus nakot la niwra: "Hota hade emkamemi totpena naplol la O Itiermu dena?" **10** Yesus Nakot la Niwra: "O' di de tungkurga Israel id o'a maka riy rhu'ru-rhelma. Ne hya' nrei pia omuplin niohora di? **11** Mpuesiayo! Amaltier di de amakot nohora hya' maka ami e mat niohora, ne amakot nohora hadoma de la'a hya' maka amamkek walia la a mat mamni. Mere miy e mihmena mrieiniana hya' maka amakot nohora. **12** Miy edonna mpiesiaya la'a hya' maka A'ukot nohora tiy miy la'a hya' mak kwatiawua nohkeran di. Ne hota emkamemi targho'ola A'ukot nohora la Ilyamou-Watyatoha yala'ani?! **13** La' riy id mana edonna nha'at ma'ta la Ilyamou-Watyatoha pa nerun olek la noha wawannu di pa rakot nohora Ilyamou-Watyatoha gahani. Eneknaka Rimormiori A'nani A' die mak kerun pa kakot nohora re. **14** Ne hota emekwalima Musa nwairia niy pi'ra la'a ai lioha id la wo'orletna-kawurloini (totpena he' ed mak kwatniar reria niy pi'ra de, hota rler la yamori-yalewna la'a niy mak kihi ira), de hota emkade wal lia, Uplerlawna Nrur targ oleka de rla rwairia Rimormiori A'nani A'u la au hananni. **15** Totpena riy honona mak kpesiay A' die rlernana mormiori-dardiari pa nodi liarni. **16** De yoma Uplerlawna sniayanni la'a rimormiori nohkeran di inponni memna, pede Enala Wutmueheni-Laimieheni A' die, totpena ha meni mak kpesiay A' die hota edonna nler la matmiati-molmuolu pa rrinnia la ai mormiori ralamni mere nlernana mormiori plalahwa pa nodi liarni. **17** Yoma Uplerlawna Nalernia A'nani A' die, de edonna muai pia tiorna watghudi la nohkeran di. Mere Amuai die totpena A'umori-ulewna rimormiori. **18** Riy maka kpesiay

A' die hota edonna rukmua. Mere riy mak edonna kpesiay Uplerlawna Wutmueheni-Laimieheni A'u de rto'on reria oleka yoma edonna npesiay Uplerlawna Wutmueheni-Laimieheni. **19** Rto'on reria, yoma A'u maka rweta la Lelerni de muai olek la nohkerna wawannu, mere rimormiori rreiniana-ra'nana ma'ta ha melmelli de. Ha rreiniana-ra'nana melmelli de yoma hihi'ini-yapyapni re lola yatyatni-halalli ralamni. **20** Rimormior miaka khi' yatyatni-halalli, rahankeran rer lia Lelerni de, pa rahmena rma rrehgorga Lelerni, yanhi'pa riy ramkek nana ir yatni-halli. **21** Mere mak kden la plol wawna, de nma nrehgorg Lelerni de, totpena riy ramkek nan memna de hya' mak ha nhi' nana re, de e nlernohora Uplerlawna ralma-riorni."

Yesus Nareh dioinia Yohansi makharani

22 La'pa nhorwua noma Yesus Nora maka ha Nwatutu-nwaye'a re rla'awa la Yudea liewnu. Enden nek la hande pa Nalera-namel nohora re, me la' hande de Enharan wialia riy. **23-24** La' ler de wal pia Yohansi edonna nla ma'ta roma nhio'la ralamni. Mere enharan wali riy la'a leta Anon mak edon olieta la'a leta Salim, yoma la' hande de ger lawna etla. Ne rirahu rma rod niohor e'a totpena rlernana nhiarani. **25** Noma maklernohor reri Yohansi re dom rora riy Yahudi dom to'a, de rahuri-rawo'or la'a deulu-tatra mak kakot nohora ramou-rawitna. **26** Noma rla rakot la Yohansi riwra: "Tungkurga, o' e mhuoratrer mia'ta riy maka kora o' pa kden la gerlawna Yordan walli dena, maka omukot nohora la rira. Riy de ed mak omtiutga mai ami me la' walia la' riy dom to'a, la ler ululu toh! La' dodo'ondi de Enharan wiali riy, ne riy liawanni e rla' E' de, me edon rmai owa'an o'a!" **27** Noma Yohansi nakot la re niwra: "Emkadella wa. Yoma rimormior id ho'mana ta'en niana rhi' hadomdoma, eneknek to' pa la'pa rlernana ra'a-palu (karunia) la Uplerlawna, nanpena rwo'la-rlekur la hare honona. **28** Miy orgahami nek de mitlin oleka la mak a'ukota re agiwra a' di de Ray miak kamori-kalewna atia' a'u toh! Rhopan nek a' pua a lia ulga E'a. **29** Ne la' dodo'ondi de A ralmu nahepuepur reri yoma Mak awuahi' targa talla la E' de Enmai olekwa di. A' niek de emolmolannek to'ama muanke'a plioliolini.

Ne E' de emolmolan nekama muanke'a mak kiwra kmehlima. A'g wuahi' targa hare honona la'a muanke'a mak kmehlima de mehlimni-marya'ani. Ne la'pa lerni ntu'tu pa muanke' de nor hawni rler la ihyida-ralmida de a'uhepuepur nohora. **30** Uplerlawna ralma-riorni de totpa rimormiori ya'ulli-yawedni la E'a na'ititar rer lia, mere totpa yeher to' pa A' die Adien la li'iru. **31** E' ed mak kwatiawu heyanna, pa ed maka kareh momuou lia riy honona. Mak kwatiawu nohkerna wawannu de riy nohkerna, pede naltier die nakot nohora nohkerna gahani. Mere E mak kmai die Nwatiawua heyanan pa tullu nareh dioinia hare honona. **32** Pede Naltier die Nakot nohora maka Namkeka me maka Natlina, mere rimormiori nohkeran di edonna rpesiaya hya' ed maka Ha Nakota re. **33** Mere riy meni mak pesiaya maka Ha Nakot nohora re de, hare er mak kwayow nana Uplerlawna lirni re er mak kaplola. **34** Yoma Yesus, maka Uplerlawna Nhopan pa Nmai die ed mak kakot nohora Uplerlawna lirni-tunnu, yoma Uplerlawna Nal oleka E Nhiwni pa Napenga ihranu ralamni. **35** Ne Uplerlawna, Amlawanni de Nhi' kalwiedweda A'nani de, ne Nal oleka plola-mneha pa Ntorna-nrautia hare honona. **36** Pede riy maka kpesiaya Uplerlawna A'nani de, de hota nlernan mormiori plalahwa pa nodi liarni. Mere la'pa riy maka edonna klernohora A'na de hota edonna nlernana mormiori-dardiari pa nodi liarni, mere hota la' lera-mela ri de Uplerlawna Nto'on olek ir la hala pa rden rer niek la Uplerlawna niukamnu pa nodi liarni."

[Yesus Ntutga inonni la'a pat Samaria pa emeka Ray Makamori-Kalewna inhatta](#)

4:1-3 Noma riy Parisi re ratlin nan de riy liawanni rlernohor reria Yesus me rwak pa Nharania, de liawanni reh dioinia la mak klernohor Yohansi. Mere la'a plollolli de Yesus edonna Nharani, mak kharani de riy maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re. Mere la'pa Itmatromni Natga de riy Parisi ratlin oleka hya' ed maka Enora E limni-rorni rhi' oleka re, noma Nwatitin la Yudea pa Nawali owa'an la'a Galilea (yanpa Parisi re rhi' yatyat la E'a). **4** La' yala'ani plahwani de hota Enlol wal lia Samaria. **5** Noma la'pa nte'ela

Samaria letni mak kwawa Sikhar. Let de edonna olieta la' gen miaka Yahudi re upni-tgarni Yakop nala la a'nani Yusup pa nhi'a la gahani la' ler ululu. **6** La' hande, de Yakop gera tnipnu etla. Pa Yesus Nala' nan de nmah wenna, noma Namtatna pa Nrena la'a gera tnipu die onni. La'pa edonna nhal de lera nwawuau ro'onni. **7-8** Dewade maka Yesus ha Nwatutunwaye'a re rodi liarni la leta ralamni pa rla rawelia ya'ana-yemnu. Edon nalo'on wali ne pat Samaria ida nma tip gera. Noma Yesus Nakot la Niwra: "Ina, mtiulan pa muala ger de oke' pa Agemnio?" **9** Noma pat Samari' de nakot la niwra: "Tuna O' de riy Yahudi id O'a, ne a' di de Samaria id a'u. Ne emkameni owa'an pa Mpuak ger la mai a'u?" Enakot emkade yoma nhi'inde makden Yahudi rmakriarnia makden Samaria pa edon rora pa rwatamputu. **10** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Ine, la'pa omuatga de he' to'a A' di me muat niohora Uplerlawna ra'ani-pallu maka Enala rimormiori, de hota omueh'a neka ed mak kwaka la A' pua omuemnia. Ne hota A'g ed mak kala ger mormiori-laliahu della' o'a." **11** Noma pat Samari' de nakot la niwra: "Hota Tuna nakleh kewtu ne ger di mana kdielma pa hota Tuna Nlernan ger mormior dilla hanme?" **12** Yakop, a upa-tgar mamni de ed mak kala gera tnip dilla mai ami. E' nek de nma nala ger di pa nemnia me la' walia upni-a'nani ror wutga nhiurni-wnia'anni mana remnu ger di. Pa Tuna yanpa Natniekame Tuna inpona narehia Yakopa?!" **13** Noma Yesus Nakot la: "Hota he' ed mak kemun ger di de hota nahekru tiernu (tiernu nkern) owa'ana. **14** Mere la'pa he'a nemnia ger mak hota Agala, de edon nwahak owa'an ger pa nemnia. Yoma ger mak hota Agal di, de nwal lia ger ormata la inonni tetema, ne nwahi'da pa nwau liora, totpena riy de nlernana mormiori-dardiari plalahwa pa nodi liarni." **15** Noma pat de nakot la niwra: "Tuna, emkade de, Muala ger de mai a'u, totpena yana a tie'ru nkern owa'ana. Ne totpena yana uprehen nek la mua tipua ger di wa." **16** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Mlia' pa mpuolga muanke'emu pa mrio'a mmiai." **17** "A'ukleha muanke'a tune!" Yesus Nakot la: "Plola la o lirmu. **18** Yoma omuehlim nan oleka re'eni wolim pa. Ne muanke' maka omuora mhiol wiut lia dodo'ondi, de o muanke'emu atia' hade." **19** Noma pat de nakot la Yesus niwra: "Na'nama agatga tuna de makwohorulu-ktatrulu id O'a. **20** Makden Samari' ami, up mamni-tgar

mamni rhoi lima-rtan riora la Uplerlawna la wo'or di. Mere tuna luwnu-a'nani (Yahudi) riwra atiaru la' to'a Yerusalem nanpena rira rpolu-rwak la Uplerlawna." **21** Yesus Niwra: "Mpuesiay A'uo, la' lera ida de hota riy rpolu-rwak la it Amlawanni de edonna rmai lia wo'or di, me Yerusalem nek de edonan wali. **22** Riy Samaria miy die mpiolu-mpiak la'a Uplerlawna maka miplin niohora onni-ga'arni (talanni). Mere riy Yahudi am die ampolu-mpak la Uplerlawna mak ami e mat niohora yala'ani, yoma hota mori-lewan de ha nwatiawua riy Yahudi ami. **23** Mere la'pa nte'ela lerni-melli mak kmai, me plollolli de ed olekwa di, de riy rpolu-rwak la it Amlawanni Uplerlawna rnair talan mak kaplollola, yoma Uplerlawna Nhiwni Ntulan la ira totpena ratu rpolu-rwak la it Amlawanni. Yoma riy mak kola tieru-kawur nehla la Uplerlawna rnair talan emkade, de ir er maka Uplerlawna Nwahaka inhatta. **24** Yoma Uplerlawan de Nhiw to' hade ne he' ed mak kiwra kola tieru-kawur nehla la E'a, de Nlernohora E Nhiwni me la'a hya' ed mak kaplola." **25** Noma pat Samaria de nakot la Yesus niwra: "A'g e gat niohora Ray Makamori-Kalewna mak riwra Kristus hota Nmai. La'pa Enmai die hota Enod kiot la mai it la' hare honona." **26** Yesus Niwra: "A' di de E inhatta. Mak kaltiertier rieri A'g inhatti pa gor o' pa maltieri." **27** La'pa rwahagaur reri dewade maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re rmai wia, ne rwer rer wiawni, yoma Yesus nora pat Samaria ida e rwahauru. Mere riy id mana edonna nkokan nohor patke' de la'a ratiana hya' ed maka ha nwahaka? Onde nihya'pa Yesus Nor pat Samari' de raltieri? **28** Dewade patke' Samaria de naltarga kewatnu pa nawal lia letni pa la nakot nohora hya' maka ha natlin nana la gera wawannu de, la'a letlawan de ralamni. Nakot la mak kden la leta ralamni niwra: **29** "Ee! Mai pia tla pa mimkeka riy mak kakot nohora a nhio'lu-lie'tu honona. Matialo'onama riy de Ray Makamori-Kalewna inhatta?" **30** Dewade mak ha nakot la re rawlar pia rla rod tiemna Yesus la'a leta to'orni. **31** Mere la'pa edon rte' ma'ta la Yesus, de maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re rwahi' pa rora Yesus ra'ana-remnu. Rakot la Yesus riwra: "Tungkurga, it ta'an wa." **32** Mere Yesus Nakot la re Niwra: "A wareheru etla, mere miy e miplin niohora de!" **33** Noma maka ha Nwatutu-nwaye'a re idma natian ida niwra: "Yanpa riy dom rodia wareher

la E'a?" **34** Noma Yesus Nakot la Niwra: "La'pa Aliernohora Uplerlawna mak khopn A'u de ralma-riorni, me ghi' ahorga kniar mak Enala mai A'u, hade nhi' A ralmu pa uhepru, emeknekama riy mak kaplar de na'an yamanna pa npeher wa. **35** Nhi'inde miy e mikota miwra: "Hota tre' ma'ta wolla wogat pa noha reiki-wo'ora." Mere A'ukot tiy miy. Mimkek la Samaria re mak kmai nieka yoma riwra rpesiay A'u! Ir emolmolan nekama nhyi'a-tlunni mak kwahi' pa rreikia wa yoma rwahi' pa rpesiay A'u! **36** Dodo'ondi meman pa emeka reiki-wo'ora lerni. Ler di meman pa Uplerlawna Nala riy pa rpesiaya pa emeknekama kniarmi wniahlani. Ne hota riy mak kpesiaya re rler la mormiori-dardiari plalahwa pa nodi liarni. Totpa hota emeknekama la'a riy mak ktamni nhyi'a, rora mak kreiki-kwo'ora de ralamni rahepru yoma rler rewre'wa la kalwiedweda la'a pripanni-fa'anni. **37** Pa hota naplol la yawalliohor de mak kiwra: Ida ntamni, ida nreiki. **38** Yoma Aghopan pa mlia'a nhyi'a-tlunan mak miy edonna miprehen la, totpa hota mliernana pripanni-fa'anni. Riy dom to'a rala' ulu pua raprehen olek la hare wa. Mere miy er mak klernana pripanni-fa'anni la' ira kniarni." **39** Mak kden la Samaria liawanni rpesiaya Yesus yoma la'a pat de lirn niwra Yesus Nakot momuoga hya' maka nhi'inde pat de nhi' nan oleka re. **40** Pede la'pa riy Samaria re rma rwatrom nana Yesus noma rwak la Yesus pa Ntulan pa Nora ir pa rhol wiutu. Pede Enor ir pa rhol wiut lia' lera woru. **41** Ne la'a lira-tunu maka orgahi Nmeh'a Nwatutga la ira, pede rirahu rpesiay walia Yesus. **42** Noma rakot la pat de, riwra: "La'a ler di de ampesiaya, de ami edonna mhapar rer tio'ola hya' ed mak omukota mai ami, yoma ameh'a matlin memna la E'a, ne amatg olek walia la E' de, de plola Makamori-Kalewna rimormiori nohkerna inhatta."

[Yesus Nhi' kalwieda riy mak kar lia ray nhiol genni id a'nani](#)

43 La'pa Yesus Ndella leta Sikhar la' ler woru, noma Nla'awa la Galilea, (de E let wamueheni). **44** Yesus Nmeh'a nek de Enakot oleka Niwra: "La' makwohorulu-ktatrulu id nek de hota edonna rhu'ru-rhelam la let wamueheni." **45** Mere la'pa Yesus e Nte' tar lia Galilea de mak kden la

hande rala ralamni rapranran pa rreiniana-ra'nana Yesus, yoma la' ler ululu de e rawok tar lia Yerusalem, la'a Yahudi ler kalwiedni Paska, noma ramkek oleka hare honona maka Yesus Nhi' nana re. **46** Nhor nioma Yesus Nawal lia' leta Kana la Galilea maka la' lera Nhi' oleka gera pa nwal lia anggur turnu de. Mere la' leta Kapernaum de riy ida mak kla' ray tniutnu-nhianni-nhielli-liarni ida, maka a'nani ida temni nhi'a. **47** La'pa natlin nana Yesus Nwatiawua Yudea pa etla' Galilea dewade nla'awa Yesus pa nwakwak la totpena Yesus Nla'a Kapernaum totpena Nhi' a'nani de pa nkalwieda, yoma nhi'pa nmat wia. **48** Noma Yesus Nakot la mak temni nhi' de amni niwra: "La'pa miy edonna mimkek ma'ta hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona, mak ktutga Uplerlawna rurni-laini pede riy ema rtaplelleltarga, de hota miy edonna mpiesiaya." **49** Keke'enku' de amni niwra: "Tuna, plet pa itla'a, yanpa a a'nu nmati." **50** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Hyalia, mlia' nek wa, o a'namu nkalwied olekwa." Noma riy de npesiay Yesus lirni de pede nla'awa. **51** La'pa riy de ed ma'ta la talan letgara, dewade riy mak ktulla-kar lia e romni rma rwatroma pa rodia kot la riwra: "Tuna a'nani nkalwied olekwa." **52** Noma riy de natiana re niwra: "Lera emkameni de a a'nu nkalwied wa?" Noma rwahla riwra: "Wonyira la' lera nwawuau ro'onni (pukul satu)." **53** Noma keke'en mak temni nhi' de amni, nwahniorat nana la'a ler de meman pa ed maka Yesus Nakot la e'a Niwra: "A'namu nkalwied olekwa." Dewade la ler de pa riy de nora romni mniotni honona rpesiay Yesus. **54** Hade ed maka Yesus Nhi' hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona mak ktutga Uplerlawna rurni-laini la' re'eni wornu, la'a Galilea, la' ler maka Nwatiawua Yudea pa Nmai die.

Yesus Nhi' kalwieda riy mak kamehra la Betesda

5:1 La'pa nhorwua noma la'pa nte'ela riy Yahudi leralawanni, noma Yesus Nla'awa la' Yerusalem totpena Namuki-nahepur nohora ler kalwied de la' hande. **2** La' Yerusalem nhiarni mak ha rweta la Duma Nhiarni, de gera tliwu (kolam) id etla hande. Ger de, ed maka ha rweta la'a yawala Ibrani de riwra Betesda. La hande de roma nhieunu (teras rumah) wolima. **3** La hande de riy harahu mak kamehra-kamau, de mak matni kyata, mak

limni-lakni kloj, me mak kaliu'uta de nhi'inde e rdudu-rdera. Honona re e rwei ger mak katliw die nwo'la. **4** Yoma la' lera dom de Orgahi-Orha'a hopopanni nerun la gera tliw die nanpena nawo'la gerni. Ne la'pa mak kamehra mak kala' ulu pa kler la gera tliw die, la'pa ger de nwo'la, hota riy nnienni hya' to'a mana, nmolu. **5** Noma la' gen die de muanke' ida e naliu'ut nohora nnienni la'a anni terampwotelu wehrani wo'awa. **6** Noma la'pa Yesus Namkek nana e nanina, ne Natga de e naliu'ut nohora nnienni la'a mahnek memna, noma Yesus Nakot la Niwra: "Oi, omuiwra mkialwieda me edonna?" **7** Noma mak kamehra de nwalolla niwra: "Ame! La' handi de a rimormio'ru hadamonna pa ntitni a lia gera tliw die ralamni totpena liernana ger de wnio'lani. Ne la'pa awuahi' pa giwra uwrik la gera tliw die, de ta'en mieman pa aliernana, yoma rira rala' ul muamaini a'u." **8** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Emkade de mumat wa pa mpuopna u'tamu pa mula'awa!" **9** Pa mtatan de nekpa nnienni de nmolu. Na'nama npopn u'tani pa nala'awa. La' ler de ntai miemna la Sabat lerni (maka Yahudi re edonna rkar lia de). **10** La' hade pede o'ta-mata makden la Yahudi e rakot la mak nnienni na'nama kalwied de riwra: "Oi! Yana pleta-plet pa mpuopna u'tamu de pa mriana. O e muplinga de ler di de Sabat lerni pa yana riy rkar lia?!" **11** Noma riy de nwalolla re niwra: "Mere riy maka khi' kalwieda a nnie'nu de, ed mak khopan pa apuopna u'tu pa a'ula'awa." **12** "He' ed mak kparan pia khopna omriana o u'tamu pa mula'a wa?" **13** Mere riy mak kalwied la nnienni de, e naplin niohor ma'ta riy maka khi' kalwied e'a nanni. Yoma Yesus edonna Nayamkek olek la' riy mutlialawna re wa. **14** Nhor nioma edon nalo'on wali ne Yesus Nwatrom nan riy della' Uplerlawna roma kreini na'nama Yesus Nakot la Niwra: "Mutlin rerio! La' dodo'ondi de omkialwied olekwa. Mere yan memmemna mhi' do'a-hal la inonmu. Yanhi'pa hota mlir la yatyatni-halalli yatlori-yatra'ani pa hota nareh dioin nniennu mak kala' ulu die." **15** Noma riy de la' meman wa, pa nla nakot nohor harella' o'ta-mata Yahudi re niwra Yesus nanpena ed mak khi' e' pa kalwied la e nnienni-nhienni. **16** Pede Yahudi re o'tani-matni rhi' yatyatni la Yesus, yoma ratga Yesus Nhi' kalwieda riy nnienni la'a ler maka riy Yahudi re yana rkar lia. **17** Mere Yesus Nakot la Yahudi re Niwra: "A A'mu e Nkar pia nodi liarni me edonna Nrena. Ne A' muana emkade wali."

18 La'pa Yesus Nakot emkade wa de yeher to'a pa o'ta-mat Yahudi re riwra rwenna Yesus. Riwra rwenna Yesus, de edonan to'ola Nkar lia Sabat lerni, mere la walia yoma Yesus Niwra Uplerlawan de E Amni. Nnia'eratni de hota Eniwra E' mana emekwalima Uplerlawna.

Plola-mneh maka Uplerlawna A'nani Nlernana

19 Yesus Nakot emkarilla ira niwra: "Mpiesiayo! Hota Uplerlawna A'nani A' di, de edonna godi plolli pa ghi' mak Agiwra ghi'a. La'pa hya' ed maka Aghi'a de, de A'umkek nohora A A'mu Nhi' hare. Yoma la'pa hya' maka A A'mu Nhi'a, de hota A' muana tiolliohora re. **20** Yoma A A'mu Nhi' kalwied mai A'u, ne Ntut wualia hya' to' mak E Nhi' reria mai A'u. Me hota Entut wualia tulla-kniar mak kareh dion la hihi'a-yapyap miak kamehi-kayona mak Aghi'a ri, pa hota yeher to' pa mpier reria wapmi. **21** Tulla-kniar mak kareh dion de, de emkadi: de A A'mu de Namoria riy mak kmati ne Nala mormiori-dardiari plalahwa la ira. Ne hota emkade wal lia E A'nani A' die, de gala mormiori plalahwa la' he' to'a mak Agiwra gala la. **22** A A'mu de nek de edonna Ntorna watghudi la rimormiori ida yoma plola-mneha honona de, Enal oleka la E A'nani A'u. **23** A A'mu de Nhi' hare honona totpena riy honona ratu rhu'ru-rhelam la A' pua emekwalima ratu rhu'ru-rhelma la E'a. Riy mak edonna khu'ru-khelam la A'u, de hota edonna nhu'ru-nhelam pal lia A A'mu mak khopn A' pua Amuai. **24** A li'ru-tu'nu ri raplola: de la'pa riy mak katu katlina-katailla A li'ru, ne npesiaya A A'mu, mak khopn Amuai, de hota nmormiori plalahwa pa nodi liarni. Hota edonna nlernana niukmu yoma matmiati edon nodi plolli owa'an la e'a, mere enlernan oleka mormiori plalahwa. **25** Mpiesiaya! Hota lerni-melli rwakrian wia me plollolli de ed olek di wa, de riy mak emeknekama rmati olekwa yoma edon rpesiay mia'ta, hota ratlin nana Uplerlawna A'nani A li'ru ne hota mak katlin la re rmormiori. **26** Yoma A A'mu de mormiori onni-ga'arni inhatta pede Nhi' walia A' pua emkade wali, pa Alia' walia mormiori onni-ga'arni inhatta. **27** A A'mu de Nal A' pua tiorna watghudi la rimormiori wawannu, yoma A' die de maka ha rweta la Rimormiori A'na A'u. **28** Yana mpier rer wiapmi la A li'ru-tu'nu

ri. Hota lerni-melli rmai wia de riy mak kmati oleka re ratlina A li'ru **29** dewade rlergot la hoini-kietarni ralamni. Ne la'pa riy meni mak khi' samomuounu de hota ramat pa rmormior pia nodi liarni. Mere la'pa mak khi'a yatyata-halala hota ramat pa rlernana niukamnu. **30** Hya' to' maka Aghi'a de, A'g edonna liernohora A ralma-rior wamueh'u. Atioran watghudi de A'g e liernohor to'a hya' maka Uplerlawna Nakota. Ne Agetlia plol toto'a la tatiaili pniarni me watghudi lokarni, yoma A'g edonna liernohora a ralma-rior wamueh'u mere Aliernohora A A'mu, mak khopn A'u, ralma-riorni."

[Maktutrier nohora \(saksi\) Yesus plollolli de er olek wa mere Yahudi re rahmena rpesiaya](#)

31 "Hota la'pa A orgah'u ukot nohora A inon wamueh'u, de hota mak ukota re riy id mana edonna rpesiaya. **32** Mere la'pa Uplerlawna Enakot nohora A'u pua rira ratlin nana, de Agatga de maka Nakot nohora la mai A die ha rpesiaya re. **33** Mere miy die mi'enyat wualia riy pa rla ratlin la Yohansi makharani lirni, ne Yohansi ed mak kakot nakot nohor olek A plolo'lu. **34** Mere mai A' die, de A'g edonna wuahaka rimormiori id pa rakot nohora mak Aghi'a-yapi re, mere A'ukot nohora Yohansi lirni de tiy miy totpena miy er mak katlina, me mpiesiaya de, totpa hota Uplerlawna Namori-nalewan miy. **35** Yohanis de emeknekama wa'du mak kmor pia morni nlipa-nka'ma la'a Uplerlawna talanni mak kaplola, ne miy mieh'a nek de ralammi kalwieda la mimkeka morni lipni-kailli de la' ler ho'ke'eni. **36** Mere kniar maka A A'mu Nhopan pa A mua ghi' ahorga di nareh dioinia Yohansi lirni maka enakot nohora A' die. Ne kniar die entutga de A A'mu ed mak khopn A'u. **37** Ne A A'mu mak khopna A' mana Enakot nohora wali A'u. Miy edonna mitlin ma'ta E lirni onde mimkeka E inonni. **38** Lirni-tunnu re mana edonna nawniatierun la miy ihrami ralamni, yoma miy edonna mpiesiay A'u maka E orgahani Nhopan de. **39** Miy mpial lia'a-mpial miaya Puka, yoma miy e miatniekame mhi' emkade totpena mliernan talan mak kod miy lia mormiori plalahwa pa nodi liarni. Ne Puk de ho'mana e nakot nohor wali A'u. **40** Mere miy edonna mpiakriania A'u,

totpena mliernan mormiori plalahwa de. **41** A'g edonna wuahaka ya'uli-yawedi la rimormiori nohkerna. **42** Mere Agat niohora miy. Agatga de mimikleha nhiol kalwied la' Uplerlawna. **43** Amuai die agodia A A'mu plolli-mneheni, mere la' hade ho'mana miy edonna mrieiniana A'u. Mere la'pa riy meheni rmai pia rodia plol wamueheni demade miy miwa mrieiniana. **44** La'pa mihak to'a ya'uli-yawedmi mak kwatiawua mutwualmi, mere miy edonna mihak pa mliernan nan kalwieda la Uplerlawna memeh'a inhatta, ta'en nian hota mpiesiay wali A'u. **45** Mere yana mpiarora hota la' lera id de A'g ed mak kwaghal miy lia A A'mu gaini ralamni. Mere Musa maka miy mhia'ara aranmi la de, nanpena hota ed mak kwaghal miy. **46** Yoma Mus de nhorat tar wali A lia Puka ralamni. Hade emkade pede la'pa miy mpiesiay Musa lirmi-tunnu de hota mpiesiay walia A li'ru-tu'nu. **47** Mere miy edonna mpiesiaya mak Musa ha nhorat taru re, pede hota emkameni la mpiesiaya A li'ru-tu'nu mak A'ukota?"

Yesus Nalla riy riwnu wolim ra'ana

6:1 Noma la' lera ida de Yesus Nleretia danau Galilea, maka nhi'inde ha rwet walia la danau Tiberias. Yesus Nte'ela danau de walli, **2** ne rirahu rlernohor reria, yoma ramkek lola hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona maka Enhi' kalwied la riy mak kamehra-kamau totpa Ntutga Uplerlawna rurni-laini. **3** Noma Yesus Nha'at la wo'ora hananni na'nama Nor wutga maka ha Nwatutu-nwaye'a re ramtatan wut lia hande. **4** La' ler de, de nhi'pa nte'ela riy Yahudi lerlalawanni maka rweta la Paska. **5** Noma Yesus Nkillia walli-walli to' de rirahu ema rldan nan pa rmai wia. Noma Nakot la Pilipsu Niwra: "Pilips ee! Hota itawelia ya'ana-yemun la hanmeni totpena rimormior mutlialawna ri rre'ela ra'ana-remnu?" **6** Yesus Nat oleka hota hya' ed maka Niwa Nhi'a mere Nakot emkade totpena Niwa na Nta'ga Pilipsu. **7** Noma Pilipsu nakot la niwra: "Ita'ala kupna-kai lia wolla wo'awa gahan memna pa itaweli roti demade itnakutla ho'mana, edonna ntu'tu!" **8** Noma maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a id wali de mak kwawa Andarias, Simon Petrus hyalli, nakot la niwra: **9** "Tuna, mai handi de tuwari id enodia roti meha wolima, me i'na woru. Mere hare ho'mana

edonna ntu'tu la riy mutlialawna re!" **10** Noma Yesus Niwra: "Mikot la hare honona pa ramtatna." Yoma la' gen die de wewna kpauga (harahu), pede rirahu rakperna la wewna wawannu. Rhor (rrekan nana) muanke'a honona mak kden la hande de edonna nhal de a'na muanke'a riy riwnu wolima, mere edon rhor wutga patke'a rora upni-a'nani. **11** Noma Yesus Na'ala rot die na'nama Na'uli-nawedia Uplerlawna, na'nama nhawi-nhawia rot diella' riy mutlialawna re, na'nama Nal owa'an la i'n de pa nhakre'era la riy rahu re. Riy honona re ra'an pa rlernohora ir sukni. **12** La'pa ra'an pa rpeher wa na'nama Yesus Nakot la maka ha Nwatutu-nwaye'a re Niwra: "Miwoka ya'ana-yemnu maka ha ra'ana atre'a re, yanpa rhi'a la gera niaini." **13** La'pa rawok nana roti mak ha ra'an atre'a re de rlernana kriou termida wehrani woru. **14** La'pa riy mutlialawna re ramkek tutga Yesus hihini-yapyapni mak kamehi-kayona, mak ktutga Uplerlawna rurni-laini de, noma riwra: "Plola hadi de Makwohorulu-ktatrulu ida maka Uplerlawna Nano'taru!" **15** Yesus Nat niohora iriwra rmai pia rtekua E' pa Nla' Ray lia ira, pede Yesus Nwatitin pa Nla'awa wo'ora hananni pa Nmemeh' taru lia' hande.

Yesus Nala' lola tah'i ulti wawannu

16 La'pa lera niwa nmel wa, noma maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re rerun la danau de. **17** Pa la'pa rha'at la puounu pa rleretia danau de pa rokria leta Kapernaum. Lera ntuinia wa, mere Yesus edonna Nden ma'ta la ira. **18** Edon nalo'on wali ne danau de nayo'ora yoma anin lawna nteni. **19** La'pa rhopal pa olietni edonna nhal de kilu wolima onde wonema, (pa rler la danau de letgarni) dewade ramkek de Yesus Nma Nharan nana ir puounu de Nlola tah'i ulti wawannu. Honona ramta'at wenna. **20** Mere Yesus Nakot la re Niwra: "Ee! Yan mimta'ata! A'g eda di!" **21** Noma rahepur pa rreiniana Yesus pa ror wutga la puou noma plin-plinnianama ira puounu de nton la leta maka rharan reria pnialgenni.

Riy rwahaka Yesus

22 La'pa repar wa dewade riy harahu mak kden ma'ta la danau walli de rma rwahaka Yesus yoma e rat niohora la'a wonyir de puou ida nmeh'a napnial lia hande. Ne ir ratga de maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re er mak kodia puou die, mere Yesus edon Ndella puou die wawannu pa hota emkade de Yesus etla meni? **23** Nhor nioma riy dom rodi puou rwatiawua leta Tiberias pa rma rapniali de edon olieta la gen miaka wonyir de Yesus Nwak kalwieda la Uplerlawna nhor diewade Nal roti la riy mutlialawna re ra'ana. **24** La'pa riy mutlialawna re ramkek de Yesus Nora maka ha Nwatutu-nwaye'a re edonna rdella gen die, noma ir mana rha'at wal lia riy mak kwatiawua leta Tiberias puounu re pa rleretia danau de pa rla rahaka Yesus la leta Kapernaum.

Yesus de yamanna mak kodia mormiori-dardiari

25 La'pa irwatrom nana Yesus la'a danau walli noma rakot la Yesus riwra: "Am Tungkurga, mowenia omtie'ela handina?" **26** Mere Yesus Nakot la Niwra: "Toto'a ne, miy mihak A' die de edonna riwra yoma miy mnia'erit nana hihia-yapyapi mak kamehi-kayona mak ktutga Uplerlawna rurni-laini maka Aghi'a re, mere mpiahak A' die yoma mhiorat la ya'ana-yemnu mak kapeher miy. **27** Mere yana mipepe'el pa mpiahak to'a yamanan maka plet pa nhor pua ngehpa. Mipepe'el pa mihaka ya'ana-yemnia mak edonna kgehpa, mak kodia mormiori-dardiar pa nodi liarni. Yamanan de, hota Rimormiori A'nani A' die, de ed mak kal hade tiy miy. A A'mu Uplerlawna ed mak kala plola-mneha mai A'u pa Aghi' hade." **28** Noma rakot la Yesus riwra: "Hota amhi'a hya' totpena nla' nana Uplerlawna ralma-riorni?" **29** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Hadi ed mak Uplerlawna Nwahaka tiy miy, de totpena mpiesiay tioto' memna A'u maka Uplerlawna Nhopn Amuai die!" **30** Noma riwra: "La' hade emkade de hota O' nek de Omuala hya'a onde Omhi' hya'a pa amamkeka totpena ampesiay O'a? **31** A up mamni-tgar mamni ra'ana yamanna maka ha rweta la manna, la'a wo'orletna-kawurloini. E rhorat tar muemna la'a hade la' Puka ralamni riwra: "Enala yamanan mak kwatiawua Ilyamou-Watyatoha pa ira'ana."" **32** Noma Yesus Nakot la ira Niwra: "Mpiesiaya! Musa edonna nala

yamanan de, mere A A'mu. Ne E' wal pia ed mak kala Yamanna inhatti mak kwatiawua Ilyamou-Watyatoha tiy miy. **33** Yoma Yamanna inhatta maka Uplerlawna Nal de, ed mak kwatiawua Ilyamou-Watyatoha de, ne Nerun totpa Nodia mormiori-dardiari plalahwa la mak kden la nohkerna wawannu." **34** Rakot la: "Tuna, demade Mual mamain neka yamanan de mai am pia!" **35** Noma Yesus Nakot la Niwra: "A' di de Yamanan de mak kodia mormiori-dardiari pa nodi liarni. Riy mak kmai A' die de edonna rlernan yaplara pa nodi liarni. Ne mak kpesiay A' die, hota tiernu edonna nkerna pa nodi liarni. **36** Mere emeknekama A'ukot oleka tiy miy wia, de miy e mimkek olek A'u ho'mana miy edonna mpiesiaya. **37** Mere riy honona mak A A'mu Nala mai A'u, de hota plol toto' pa rmai A' die. Ne hota A'g edonna wuayotlia riy meni to'a mak kiwra kmai A' die. **38** Yoma A' di de Awuatiawua Ilyamou-Watyatoha pa Agernu de A'g edonna ghi' hadom de Agodia A ralma-rior wamueh'u. Mere Aliernohora Mak khopna A' die ralma-riorni. **39** Ne Mak khopn A' die wniarorni: de totpena riy honona maka Nala mai A' die, id mana hota edonna nler la matmiati-molmuolu pa nodi liarni, mere totpena A'g ed mak kamori owa'an ir la'a lera-mela noha niatni. **40** Yoma hota plola la' A'mu ralamni Nwahaka totpena la riy meni ed mak kna'erit nana A' die E A'nani A'u, me npesiaya, de hota nlernan mormiori-dardiari plalahwa ne hota A'g ed maka kamori owa'an e' la'a ler noha niatni." **41** Dewade riy Yahudi kukunu-mamatia la Yesus yoma lirni Niwra: "A' die Yamanan mak kwatiawua Ilyamou-Watyatoha pa Agernu." **42** Pa idma nakot la ida riwra: "Hota hadi de Yesus maka Yusup a'nani inhatta toh?! Inni-amni de itatga, ne hya' nariei pia Eniwra Enwatiawua Ilyamou-Watyatoha pa Nernu?!" **43** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Yana kukunu-mamatmi! **44** Riy id mana hota edonna nmai A' die la'pa A A'mu mak khopna Amuai edonna Nottiar hadella mai A'u. Ne la'pa he' ed mak kmai die hota A'g ed mak kamoria hadella' lera noha niatni. **45** Etila la Puka makwohorulu-ktatrulu lirni de e niwra: "Uplerlawna hota Nwatutu-nwaye'a ir honona." Ne riy honona maka A A'mu Nwatutu-nwaye'a me iratlina-ratailla E lirni de hota rmai wiali A' die. **46** Mere wniatut die edonna ntutga riy de namkek oleka Uplerlawna. Eneknek to'ama A'u mak kwatiawu Uplerlawan de ed mak kamkek oleka

A A'mu de wa. **47** Mpiesiayo! Riy makpesiay A' die ed mak klernana mormiori plalahwa pa nodi liarni. **48** A' di de Yamanan mak kodia mormiori. **49** Miy upmi-tgarmi ra'ana yamanna maka rweta la "manna" la'a wo'orletna-kawurloini, mere emkade ho'mana rmat wiali. **50** Mere la' miy gaimi ralamni de Yamanan mak kwatiawua Ilyamou-Watyatoha inhatta eda di, ne he' na'ana hade de hota edonna nmati. **51** A' di de Yamanan maka kwatiawua Ilyamou-Watyatoha, Yamanan mak kodia mormiori inhatta. Riy meni mak ka'an nana Yamanan di, de hota nmormiori plalahwa pa nodi liarni. Yamanan mak A'ukota di de A ih'u-ra'ru inhatti, mak hota Agala la rimormiori nohkeran di rerieini totpa hota rlernana mormiori-dardiari." **52** La'pa ratlin tutga lir de, dewade riy Yahudi re idma nahuri-nawo'or la id wa. Pa idma nakot la ida riwra: "Hota emkameni la riy di Nala ihini-rarni de pa ita'ana?" **53** Noma Yesus Niwra: "Pena mpiesiayo, la'pa miy edonna mi'ina Rimormiori A'na A' die A ih'u, ne miemn A ra'ru, de hota miy edonna mliernana mormiori plalahwa. **54** Riy mak ka'ana A ih'u me kemnia A ra'ru de hota nlernan mormiori plalahwa, ne A'g ed mak kamoria la'a lera noha niatni. **55** Yoma a ih'ru-ra'ru de ya'ana-yemnu toto' memna. **56** Riy mak ka'ana A ih'u me kemni A ra'ru, de hota nor A die ihru ida-ralm ida. **57** A A'mu mak mormiori onni-ga'arni inhatta, hade ed mak khopna A'u, ne A' muana Amuori onnila E'a. Emkade wal lia riy mak ka'ana A ih'u me kemni A ra'ru, de hota Agala mormiori-dardiari plalahwa la ira. **58** A' die, de ed makla' Yamanan mak kwatiawua Ilyamou-Watyatoha, mak ematia'a yamanan "manna" maka upmi-tgarmi ha ra'ana re. Yoma la'pa ra'an nana ir yamananni de ho'mana, rmat wiali. Mere riy mak ka'an Yamanan di de hota nmormior plalahwa pa nodi liarni." **59** Hare honona de Yesus Nwatutu-nwaye'a momuoga, la'a roma-lewu maka Yahudi re rhi' kreini-iskolli la' leta Kapernaum.

Lira mak kodia mormiori plalahwa

60 La'pa ratlin nana Yesus lirni-tunnu re noma mak klernohor reri Yesus re harahu idma nakot la ida riwra: "Wniatutu-wniaye' di werat rehia! Hota he' ed maka kreiniana wniatutu rina?" **61** Yesus Nmeh'a Nat niohora

maklernohor reri harahu re idma e kukunu-mamatia la ida. Noma Nakot la: "Yanpa hya' maka A'ukota ri narieiniande miwenan mai A'u? **62** La'pa A'ukot emkade nek de miwenna, de hota emkameni owa'ana la'pa mimkek reri Rimormior A'nani A' die gha'at owa'an la gen tiutullu? **63** Mak khi'a rimormiori pa rmori, de Uplerlawna Nhiwni. Rimormiori rurni-laini die nakleha perkuna pa nodi mormiori-dardiari plalahwa de. Ne lira-tunu maka A'g e ukota tiy miy ri, de Uplerlawna Nhiwni lirni-tunnu ne lira re er mak kodia mormiori-dardiari. **64** Mere, miy mutwualmi dom nek de edonna rpesiaya." Yesus Nakot emkade yoma la'a mulaliaini de Yesus Natga de hameni mak edonna kpesiaya me hameni mak hota ka'olga E'a. **65** Noma Yesus Nakot owa'ana: "La hade pede A'ukot oleka tiy miy giwra, hota riy id mana edonna nwakriani A'u, atiaru me A A'mu ed mak ktulan la ir pa rmai." **66** La'pa Yesus Nakot emkade dewade maklernohor reri harahu re rhoitio'or doin Yesus wa. **67** Noma Yesus Natiana maka ha Nwatutu-nwaye'a termida wehrani woru re Niwra: "Yanpa miy miana e miwra mhioitio'or wal lia mai A'u?" **68** Noma Simon Petrus nakot la niwra: "Matroma, hota amlernohora he' owa'ana?! Matro'mu lirni nekane er mak kodi mormiori-dardiari pa nodi liarni. **69** Ne ampesiay oleka O'owa, ne amatga de O inhatta Makakleha do'a-hala mak Uplerlawna ed mak khopan pa muai." **70** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Nee! A orgah'u ed mak kwalir niana riy termida wehrani woru miy. Mere hota la' miy hononmi de hota la riy id de, nlernohora hegana amlawanni tototni-wudwiudni." **71** Mak Yesus Nakot de, de Yudas, Simon Iskariot a'nani. Yoma emkameni ho'mana Yudas de, nre' temn olek la riy termida wehrani woru maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re, mere hota e' ed mak ka'olga Yesus.

Yesus amni-hyalli edon rpesiay wiali E'a

7:1 La'pa nhor nioma Yesus Nalala'a la' Galilea. Yesus Nahmena Nla'a Yudea, yoma makla' Yahudi o'tani-matni la' hande e rna'ohma pa rwen E'a. **2** Mere la'pa nwakrian wia la' lera yamuki-yahepru la Yahudi lerlalawanni maka nhi'inde ha rariria ohwiali, **3** noma Yesus amni-hyalli rakot la Yesus

riwra: "Yesus ee! Yana Mdiella Galilea, Mai pia itla'awa Yudea, totpena riy harahu maklernohor rer O'a re ramkek memna O hihimu-yapyapmu mak kamehi-kayona. **4** Yoma hota riy mak kwahaka rimormiori ya'ulliyawedni de hota edonna nade'a-namoin nana hihini-yapyapni. Pede la'pa Muatu Mhi' nan hihia-yapyapi mak kamehi-kayona, de hota Mlia' totpa noheri woru-lyanti nayanni ramkek nana." **5** Rakot emkade yoma la' amni-hyalli re, nek de edonna rpesiay E'a. **6** Pede Yesus Nakot la re: "Hyal miy re, edon nte' ma'ta lera-mela maka Uplerlawna Ntutga pa hota Alia'a. Mere la' pa miy die, mlia'a la lera-mela hya' to'a. **7** La' nohkeran di mniotni de hota edon rwayotil miy. Mere la' A' di de nohmarna mniotni nahmena-naprai A'u, yoma nhi'inde A'g e ukot nohor mamaini ira yatnihalli. **8** Mere la'pa miy die, de hota mlia' pa mior wut lia riy pa mihe'imihepru. Mere mai A' die, A'g edonna lia' ma'ta, yoma lera-mela maka Uplerlawna Ntutga mai A'u, edon nte' ma'ta." **9** Lirni emkade la'a hyalli re, ne edonna Nwaran la Galilea.

Yesus Nwatutu-nwaye'a la' Yahudi lerlalawanni

10 Mere la'pa amni-hyalli re rla rler teman la muki-hepur de noma lera woru-wotelu rtaw doinia na'nama Yesus Nmeh'a Nla' he'i-hepru, mere riy id mana edonna nat niohora. **11** La'a muki-hepur de plahwani, de o'ta-mata Yahudi re rwahaka E' riwra: "Riy de etla hanmeni?" **12** Rirahu la mutlialawna re rapupu-raheria Yesus ha Nlolola. Dom de e riwra Hade samoga. Dom de riwra Hade yata, yoma Entota riy la klieratni. **13** Mere rwahaur de ramta'ata rwet la Yesus nanni totpena rira yana ratlin nana, yoma ramta'at rer lia Yahudi re o'tani-matni. **14** La'pa ertepartaria yamuki-yahepru la'a lera wotellu-wogatni la'a lerlalawan de, dewade Yesus Nmai pia Nodi liarni la Uplerlawna roma kreini pa Nwatutunwaye'a. **15** Yahudi o'tani-matni re honona rwer rer wiawni, yoma rwaror de riy di, edon Nlernan ma'ta krei-iskola agama re wniatutnu-wniaye'eni, pede emkameni pa Natu Nwatutu-nwaye'a oleka pa emkade? **16** Noma Yesus Nakot la re Niwra: "Hya' mak Awuatutu-wuaye'a ri, de A wniatu'tu atia' hare, mere Mak khopn A die wniatutnu hade. **17** Riy mak kiwra

klernohora Uplerlawna ralma-riorni, nanpena er mak kat niohora A wniatu'tu di nwatiawua Uplerlawna onde nwatiawu tio'a A ralma-rrior wamueh'u. **18** Riy meni mak knairia wniatut wamueheni, de nwahaka e nan wamueheni. Mere riy meni mak kwahaka Uplerlawna mak khopna e'a, nan kalwiedni, de ha ndella ploloini-mneneheni. E' edon npudi-nakla rira. **19** Miy e mliernan oleka Uplerlawna deullu-tatarni maka Musa nala tiy miy toh?! Mere riy id tiy miy miana edonna mitlina-mitail plollol la' deulu-tatar de, yoma la'pa plol toto' pa mliernohora deulu-tatar de, de hya'a nrei pia miwra mpien A'u?" **20** Noma rirahu riwra: "Hegana-kawnu nhu'r ralm O' ee! He' ed mak kiwra kwen O'a?" **21** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Eneknek to'ama Aghi' hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona id la' Sabat lerni de, de mimpier rer wapmi yoma A'g e kari la' ler de. **22** Mere hota miy mieh'a neka msiunat la'a Sabat lerni totpena yana mpiera-mdiaitia deulu-tatra sunat maka Musa nal tiy miy. Ne sunat de nek de Musa deullu-tatarni atia' walia hade, mere it upni-tgarni (Abraham, Isak, me Yakopa) deullu-tatarni. **23** La'pa miy mhiur niohor riy pa rsunat keke'enku'a la Sabat lerni totpena yana rpera-rdaitia Musa deullu-tatarni la'a sunat, nihya'pa miwenan mai A'u yoma Aghi' kalwieda riy mak kamehra de pa inonni tetema nkalwieda la'a Sabat lerni?! **24** Yana mniairia hya' maka mimkeka onde mitlin to'a pa mhiudi-mpiara A'u mere mhiudi-mpiar de mliola plollolli-mneneheni."

[Rira ratiana: Plola la Yesus de Ray Makamori-Kalewna maka Uplerlawna Nano'taru inhatta?](#)

25 Dewade mak kden la Yerusalem dom de riwra: "Yanpa Hadi ed maka ha rahak pa riwra rwenna? **26** Tamkek la Naltier die Nto'pi-ngaur to'a maka Ha Nakotkota la'a mutlialawna ralamni, ne riy id mana edonna npolliohor nan lerni. Yanpa it o'tani-matni re rat niohora oleka la' hade de Ray Makamori-Kalewna inhatte? **27** Mere la'pa Ray Makamori-Kalewan de Nmai die hota riy id mana naplinga Ha Nwatiawu meni pa Nmai. Mere riy di genni-tienni de it tatga." **28** Yesus Nwatuttut rier mia'ta la'a Uplerlawna roma kreini, dewade Nhaun pa Niwra: "Miy e mikota de miy

miatga he' A'u me Awuatiawua la' hanmeni pa Amuai. Mere A'g edonna godia ralma-rior wamueh'u pa Amuai, mere Uplerlawna ed mak khopan pa Amuai, de E' ed mak ha rpesiaya. Mere miy die de edonna miatg Uplerlawna. **29** Mere A' die Agatga E'a, yoma Awuatiawu E'a, ne E nekpa ed mak khopna Amuai." **30** Yesus Nakot emkade de riy rwaror pa riwra rtorna wa mere riy id mana edonna nte'la la E'a. Yoma edonna nte' ma'ta la lerni maka Uplerlawna Ntutga oleka wa. **31** Ne rirahu la'a nhiopnupniepan de na'nama rpesiay E'a pa riwra: "Plol toto'a pa Ray Makamori-Kalewna eda di. Yoma la'pa Ray die Nmai, de hota hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona maka Nhi' nan de edon nareh dionin maka riy di Nhi' nan oleka re!"

Rwahak talan pa rtorna Yesus

32 Riy Parisi re ratlin nana rirahu e rapupu-raheria lir emkari la'a Yesus, noma rla' pa rora imam Yahudi o'tani-matni re rpolga mak katiaka Uplerlawna roma kreini me rhopan pa rla' rtorna Yesus. **33** Noma Yesus Nakot la riy mutlialawna re Niwra: "Hota la' lera ho'ke'eni di nmeh'a to' pa Agora miy, nhor diewade A'uwali owa'an la' E' maka khopan pa muai. **34** Hota mimihak A'u mere miy die edonna mpiatroma A'u yoma hota ta'en niana mlia' nan gen miaka Adiella." **35** Noma o'ta-mata Yahudi idma natian ida, riwra: "Hota riy di Niwra Nokur meni pede hota it edonna tlernana? Yanpa Niwra la' teman la riy Yahudi mak klaun la riy ornoha, totpena Nla Nwatutga riy Yahudi atia'a la' hande? **36** Hade Niwra hota itahaka E'a, mere hota it edonna twatrom nana me hota taken niana itla'a gen miaka Endella de! Lirni re nnia'eratni hya'a de?"

La' lerlalawna maka Yahudi rnairia gera rhoratreria tuini-wedni, de Yesus Niwra E' ed mak kala gera-lahu mormiori inhatta

37 Noma la'pa la'awa la' ler maka rwewiei-rnarnar memna, de lera hohoni la' ler kalwied de. Noma Yesus Ntutrieri na'nama Nhaunu pa Niwra: "Riy maka tiernu kerna de nmai pia totpena Agalla nemnu. **38** La'pa hameni ed

maka kpesiay A'u, hota enlernana hya' maka kahniorat tar la Puka ralamni de niwra: "Hota nwatiawua riy de ihranu ralamni, de emeknekama ger ormata nwahi'da pa nwau liora mak kodia mormiori plalahwa pa nodi liarni." **39** Yesus Nakot hade de Enakot nohora Uplerlawna Nhiwni mak hota riy maka kpesiay E'a rlernana. Yoma la lera re de Uplerlawna Nhiwni edonna Nerun ma'ta yoma Yesus edon Narian ma'ta la heyanna pa Nlernana ya'uli-yawedi. **40** Rirahu ratlina-ratailia Yesus lirni-tunnu pa doma riwra: "Matialo'onama Makwohorulu-ktatrulu maka Uplerlawna Nano'taru pa nmai e inhatti!" **41** Dom de riwra: "Ray Makamori-Kalewna maka Uplerlawna Nano'taru inhatti." Mere dom de edon rpesiaya pa riwra: "Ray Makamori-Kalewan nek hadina ne nwatiawu Galilea liewnu?! **42** La'a Puka ralamni de niwra hota Ray Makamori-Kalewan de edon nwatiawua Galilea mere Daud duratni-waitni hade, pa hota Enwatiawua Betlehem pa nmai, yoma Daud nohoni-raini etla hande." **43** La'awa hohoni dewade rirahu rawo'or nohora Yesus. **44** Dom de riwra rtorna, mere limni edonna rlok la inonni.

Yahudi o'tani-matni edonna rpesiaya

45 La' hohoni dewade mak katiaka Uplerlawna roma kreini, maka rhopan pa rla rtorna Yesus, rawal wia. Noma imam-imam re o'tani-matni ror riy Parisi re ratiana re riwra: "Nihya'pa miy edonna miodi Hade pa mmiai?" **46** Noma maka ha rhopna re rwalolla riwra: "Ami edonna matlin ma'ta riy raltier die emek E'a!" **47** Noma Parisi re rakot la: "Hoi! Yanpa Enwotar nan olek miy wiali pa miy miana mlier la klieratni? **48** Mimkek teka, la'a o'ta-mata mak kodi plolli la mai ita me riy Parisi re, e rpesiaya riy de? **49** Edonna toh?! Mere riy mutlialawna ri podaknu pa edonna rat niohora Musa deullu-tatarni. Ir rmeh'a neka er mak kpesiaya. Ne hota ir nekane rlernana Uplerlawna niukamnu!" **50** La'pa riy Parisi id mak kden la hande nwawa Nikodemus, maka kmai olek la Yesus la' ler dello! Noma nakot la Parisi re korni niwra: **51** "Ama-hyali miy re! La'a niukmu yala'ani plollolli de miala pa riy rwalol nohor pleini hihini-yapyapni de nanpena mietlia niukamnu." **52** Noma Parisi re rwohora-rtatra Nikodemus riwra: "Hoi!

Yanpa riy podku-padku mak kwatiawua Galile' id o'a pa hota emekwali Yesus de. Hota mlia' pa mpuahaka la' Puka ralamni. Puka ralamni de edon riwra mak kden la Galilea hota rla'a makwohorulu-ktatrulu!" **53** La'pa rwahaur pa nhorwua noma honona rla'awa romni.

Rlernana pat mak kaliai ida

8:1 Mere Yesus Nla'awa wo'ora Saitun. **2** La'pa repar yawyayar ma'ta de Yesus Nla' owa'an la'a Uplerlawna roma kreini, ne rirahu rma rahaka me rhopun reria. Noma Yesus Namtatna pa Nwatutga re. **3** Nwatuttut rieri, noma makwatutu-kwaye'a agama me riy Parisi rodia pat mak kaliai id pa rla'a Yesus de. Noma rhopan pa pat mak kaliai die ntutrier lia letgara-mneneha. Pat de ed maka makwatutu-kwaye'a agama re rtorna yoma nora muanke' ida ralira-raliai rereri. **4** Noma rakot la Yesus riwra: "Tungkurga, amlernan pat di nalialiai rereri. **5** Hota la'a deulu-tatra Musa de pat maka emkade, de rwatliewria pa nmat miemna. Pa hota emkameni la Tuna wniarorni?" **6** Mere irakot nek emkade, totpena rna'ailia Yesus pa ra rwaghala. Mere Yesus Nru'r rier tio'owa, ne Nal okarni na Nhorat la tani. **7** La'pa roir reria, noma Yesus Ntutrieri pa Nakot la re Niwra: "La' miy di, de he' nakleha do'a-hala, de na'ala watu pa na nwa'al ulga pat de." **8** Noma Yesus Nru'g owa'an ne Nhort owa'an la tani. **9** La'pa ratlin nana Yesus Nakot emkade dewade honona rapi'ir lolol wa, de maka hamtoto'oni rala' ulu na'nama tuwawiarni. Pa la'awa hohoni, dewade tamkek nan to'a Yesus Nora patke' de, rmemeh'a la' hande. **10** Noma Yesus Ntutrier owa'an pa Nakot la patke' de Niwra: "Ina, hare honona erla me? Riy id mana edonna nukmu o'a?" **11** Noma pat de nwalolla niwra: "Edonna Tuna." Noma Yesus Niwra: "Demade hota A' niek de, edonna gukum wali o'a. Dodo'ondi de, mlia'a nek wa, ne yana mpuehw owa'ana nhioli-lieta re."

La' Yahudi lerlalawanni maka ha rhoratreria tuini-wedni rnairia wa'du, de Yesus Niwra E' de mak karepar nana nohkerna wawannu inhatta

12 La' pa Yesus Naltier lia rirahu Niwra: "A'g ed mak karepar nana noha

wawannu. Ne riy meni mak klernohor A'u, de hota edonna nlol melmelli, mere nmormior lia' lelerni mak kodia mormiori plalahwa pa nodi liarni." **13** Noma Parisi rakot la riwra: "Dodo'ondi de O' e mukot nohor inon wamuehemu ha nlolola pede lir maka Omukota re edonna rpesiaya." **14** Noma Yesus Nakot la Niwra: "La'pa Amueh'a ukot nohora ino'nu ha lolola ho'mana, hya' maka A'ukota de naplola. Yoma Agat niohora A ino'nu di, ha nwatiawu mueni, me hota A'uwal lia' hanmeni. Mere miy e miplinga Awuatiawu hanmeni me hota Alia'awa la' hanmeni. **15** Miy e mtiorna watghudi de mliernohora rimormiori yehwani. A' die edonna tiorna watghudi la rimormiori ida. **16** Mere la'pa Atiorna watghudi la' riy ida de Agukum riy id de edonna nhala, yoma A'g edonna mueh'a mere A'g e gora A A'mu mak khopna A'u am rewre'wa talla. **17** La'a miy deulu-tatar wamuehemi, de e rhorat targa la: La'pa mietla riy ida plolli-halli de riy woru onde narehi, e rtutrier nohora (saksi). **18** Emkade pede mak kakot nohora Aliolola, de hota riy woru, de idni de A'u me wornu de A A'mu mak khopan pa Amuai." **19** Noma ratiana Yesus riwra: "Hota Ammu de etla hanmeni?" Noma Niwra: "Miy edonna miatg A'u onde A A'mu. Yoma la'pa miy miatg A'u, de emekwalima miy miatga A A'mu wali." **20** Yesus Nwatut niohora hare honona de la'a kah kupan genni onni la'a Uplerlawna roma kreini. Mere la' riy id mana edonna ntorna Yesus yoma edonna nte' ma'ta la lerni-melli.

Riy honona mak edon kpesiay Yesus de hota rmat lia do'oni-halli ralamni

21 Noma Yesus Nakot owa'an la' ira: "Hota Alia'awa, ne mihaka A'u ho'mana hota miy edonna mliernana A ge'nu, mere hota mmiat lia do'omi-halmi ralamni." **22** Pede makla'a o'ta-mat la Yahudi idma ratian ida: "Yanpa Ha Niwra Nwen inonni yoma Eniwra la'a gen miaka Enla' de it edonna tlernohora." **23** Noma Yesus Nakot owa'an la' ira Niwra: "Mimpiatiaw yawa, de la'a nohkeran di wawannu. Mere A' die edonna. Awuatiawua heyanna. **24** La' hade pede A'ukot olek tiy miy, hota miy mmiat lia do'omi-halmi ralamni. Yoma la'pa miy edonna mpiesiay A' die E' inhatta maka A'ukot oleka tiy miy, hota plol toto'a pa mmiat lia

do'omi-halmi ralamni." **25** Noma ratiana Yesus riwra: "Hota plollolli de he' O'a?" Noma Yesus Nakot la re Niwra: "A'g ed maka nhi'inde A'ukot oleka tiy miy wia! **26** Harahu maka Agiwra ukota tiy miy me totpa Agetlia halmi re. Mere hota A'g edon liernohora A ralma-rior wamueh'u. Mak khopan pa Amuai die lirni-tunnu ed maka kden la plol wawna. Ne A'ukot nohora la'a nohkerna mniotni re, la'a hya' mak A'utlin nana la E'a." **27** Makden Yahudi re raplin niohora ma'ta E yaltierni della ira, de Enakot nohora Amni Uplerlawna. **28** La hade pede Yesus Nakot la ira, Niwra: "Hota la' miy er mak kariei piede Rimormiori A'na A' die urian la heyanna. Ne la' ler de nanpena miatga de A'g inhatta, maka ukot olek tiy miy, ne hota miat wualia de hya' mak Aghi'a re, de A ralma-rior wamueh'u atia'a. Hya' maka ukota re de A A'mu e Nwatut niana noma Aliernohora. **29** Ne E' ed mak khopn A'u. E edonna Naltarga Amueh'a mere Nor A' tialla yoma nhi'inde Aliernohora E ralma-riorni." **30** La'pa Yesus Nakot hare honona de nek de rirahu rpesiaya. **31** Noma Yesus Nakot la riy Yahudi mak kpesiay E'a re Niwra: "La'pa mliernohor reria A wniatu'tu-wniaye'u, de hota plol toto' pa mpiali olek la maklernohor reri A'u inhatta. **32** Ne la'pa emkade de hota miat niohor hya' ed mak kaplola pa narieiniande rwe'er doin miy lia wutwutu-kokgohomi." **33** Noma rakot la Yesus riwra: "Am di de Abraham duratni ami. La' ululu meman pa la'pa ntutu-nte'ela dodo'ondi, de riy edonna rodi plolli mai ami! Pa hota emkameni pa Omukota Miwra hota rwe'er doin am lia wutwutu-kokgoh mamni?" **34** Noma Yesus Nwahla Niwra: "Plola la'a A li'ru ri. La'pa riy mak khi' do'a-kyap hiala de nwal lia do'a-hala atni-wa'arni. **35** Pede mak khi' do'a-kyap hiala ida de emeknekama ata-wa'ara ida mak kakleha gen temtemna. Mere la'pa nwal lia a'na raralma ida, de namtemteman la genni pa nodi liarni. **36** La hade pede la'pa Uplerlawna A'nani A' die Awue'er doin olek miy lia do'a-hala, de hota toto' meman pa rwe'er doin olek miy wia. **37** Plola, Agat niohora miy di de Abrahama duratni-waitni. Mere miy miwra mpien A'u, yoma mihmena mrieiniana A wniatu'tu-wniaye'u. **38** Hya' maka A'umkeka la A A'mu, de hade ed mak A'ukota. Mere miy di de mliernana wniatutu-wniaye'a la miy ammi." **39** Noma rwahla Yesus lirni riwra: "A am mamni de Abrahama." Mere Yesus Nwahla: "La'pa miy ammi toto'a Abraham, de

hota mtiolliohora hya' maka Abraham ha nhi'a. **40** Mere A'uno' miy lia hya' mak kaplola maka A'utlina la Uplerlawna, mere miy miwra mpien A'u. Abraham edonna nhi' mak emkare. **41** Mere miy nhiolmi-lietmi hihi'imi-yapyapmi rlernohora miy ammi dom to'a." Noma rwahla Yesus lirni riwra: "Am di de a'na let atia' ami. A am mamni de Uplerlawna Nmeh'a." **42** Noma Yesus Nakot la re: "La'pa plola la miy ammi Uplerlawna, de hota miy mhi' kalwiedwed A'u yoma A' di de Awuatiawu E'a. A'g edonna godia A ralma-rior wamueh'u pa Amuai. Mere E' ed maka khopan pa Amuai. **43** Hya'a nariei piede miy edonna mnia'erit nana A'ukotkota? Yoma mihmena mrieiniana A wniatu'tu-wniaye'u. **44** Miy ammi de hegana amlawanni, ne hota mliernohora ha ralma-riorni. Yoma hegan de yehwani de la' ululu meman pa ntutu-nte'ela lera-mela ri, nwunu-nwenan mamaini. Ne la' walia Enputra-npalka, na'ohpa-nalahara yoma edon nden etia la plol wawna. Ohpa-lahara re honona rwatiawua e'a pede la'pa ena'ohpa-nalahara de nlernohor neka e yehwa wamueheni inhatta. **45** Mere A' di de ukot nohora mak kaplola, hade pede miy edonna mpiesiay A'u. **46** La' miy hononmi de riy id mana ta'en niana nakot nohor A do'a-ha'lu. Ne la'pa A'ukot nohora mak kaplola, de hya' nrei piede miy edonna mpiesiay A'u? **47** Riy mak kwatiawua Uplerlawna, de natlin la Uplerlawna lirni-tunnu. Mere miy di de edonna mpiatiawua Uplerlawna pede mihmena mitlina-mitaila."

[Yesus inponni nareh dioin la Yahudi upni-tgarni Abraham maka ha rhu'ru-rhelma](#)

48 Noma riy Yahudi re rakot la Yesus riwra: "Hoi! Maka amakot oleka de O' de makdena Samaria id O'a, ne hegana e nhu'ru ralm O'a, a lir mamni re naplollola!" **49** Noma Yesus Nakot la re Niwra: "Hegana edonna rhu'ru ralm A'u. Mere A'g ghu'ru-ghelam la A A'mu mere miy e mipolu-mieliell A'u. **50** A'g edonna uhaka riy pa ra'uli-rawedi A'u. Mere Riy id ed ma'ta la mak kwahak pa ra'uli-rawedi A'u, ne E' ed mak ktorna watghudi. **51** A li'ru ri plola, de la'pa riy mak katlin mai A'u, de hota edonna nmati ne nmormior pia nodi liarni!" **52** Noma riy Yahudi re rakot la Yesus riwra: "Ami e matlina O lirmu ri la' dodo'ondi, de amatga de plol toto'a la hegana e nhu'ru

ralm O'a. Abraham nek de nmati, emkade walia makwohorulu-ktatrulu re honona. Mere O lirmu niwra riy mak klernohora O lirmu, de hota edonna nmati. **53** La'pa Abrahamama, nek de nmati olekwa, ne makwohorulu-ktatrulu mana rmati olekwa, ne hota hya' owa'an O'a? Ah, O' di de taken niana inponmu narehia a am mamni Abrahamama!" **54** Noma Yesus Nakot la re Niwra: "La'pa A orgah'u uhaka riy rhu'ru-rhelm A'u de hota nhieu'ru-nhielam de nakleh weli. Mere A A'mu maka miy miwra miy Uplerlawanmi nek de ed mak kwak pa rimormiori rhu'ru-rhelm A'u. **55** Mere plollolli de miy niek de edonna miatga E'a. Mere A' di nanpena ed mak kat niohora E'a. La'pa Agiwra A'g edonna gatg E'a, nnia'eratni A'g ulahara, pa emekwali miy e mhi' nana. Mere plollolli de Agat niohora memna E'a me Aliernohora E lirmi-tunnu. **56** Ne la' walia miy ammi Abraham niwra namkek memna A le'ru-me'lu me ralamni nahepuepur nohora. Meman neka de enamkek oleka A' wa ne ralamni kalwieda!" **57** Noma riy Yahudi rakot la Yesus riwra: "Omhuol niana nohkerna wawannu de edonna nla' ma'ta anni terampwolima, ne omumkek oleka Abrahamama?!" **58** Yesus Nakot la re Niwra: "Plola la A li'ru ri. La' ler Abraham inni edonna ntor ma'ta Abrahamama la nohkerna wawannu di de A' inhatti A'g ed olek la wa." **59** Dewade riy Yahudi re ra'ala watu pa riwra ra rwa'ala (yoma la' E lirmi emkade de emeknekama Niwra Uplerlawna E'a), mere Yesus Nade'a pa Nhoitio'or la Uplerlawna roma kreini pa Nla'awa.

Yesus Nhi' aphyaria mak matni kyata pa namkek owa'ana

9:1 La'pa Yesus Nalala' reri ne Namkek nana muanke' ida mak matni kyat meman la apun ralma. **2** Noma maka ha Nwatutu-nwaye'a re ratiana riwra: "Tungkurga, nihya'pa ha inni ntor hade de matni niat memna? Yanpa e do'oni-halli onde inni-amni do'oni-halli?" **3** Noma Yesus Nakot la re Niwra: "Ha matni niat de, ha do'oni-halli edon nariei, onde inni-amni do'oni-halli, mere hade emkade totpena riy ramkek memna Uplerlawna plolli-mneheni la e inonni. **4** La'pa Amuormior mia'ta, de emeknekama lera ed ma'ta pa it tkarkiar reria Mak khopn A' die kniarni. Yoma hota mela nma ndamt ita, pa nhi'nade riy id mana edonna nkari. **5** Pa la'pa A'g e

muormior mia'ta la nohkeran di wawannu, de Aghi' hitita-reprepar la noh di wawannu." **6** La'pa Nakot emkade noma Nakrui lia tani, na'nama Nkoiri-nwalia pa Noha la riy de matni. **7** Noma Nakot la riy de Niwra: "Mlia' pa mura'ru la gera tliwu (kolam) Siloam." Yoma Siloam de nmia'eratni de "Mak Ha Nhopan pa Nmai". Pede riy de la'pa nararga gaini. Noma nawal lia romni de matni namkek olek wa. **8** Noma e rom heiwialli re rora riy mak nhi'inde ramkek nande nmeh'a nawakwaka re riwra: "Yanpa hade ed mak nhi'inde kawiatu targa pa nmeh'a nawakwak dena?" **9** Ne la' dom de riwra: "Riy de inhatta." Mere la' dom de riwra: "Hade edonna. Mere gaini nhi'pa ramneh wa." Mere orgahani niwra: "A'g inhatta!" **10** "La' emkameni pede o matmu de namkeka?" **11** Noma nakot la re niwra: "Riy maka nanni Yesus de ed mak Nkoiri-nwalia tani pa noha la ma'tu na'nama Nhopan pa a lia urarga a ga'yu la gera tliwu Siloam. Noma alia'awa pa a'urarga a ga'yu pa a ma'tu naphyar wia." **12** Noma ratiana riwra: "Riy de etla meni?" Noma nwalolla niwra: "A'uplinga."

Riy Parisi ratian nohora he' mak khi' kalwieda riy mak mat yat de

13-14 La' ler maka Yesus Nala kruini na Nawoh'a tani pa Nhi' kalwieda riy mak matni kyat de, ntai mdududga Sabat lerni (maka Yahudi re yana rkar lia de). Dewade irodia riy mak dodo'ona matni kyat de la riy Parisi. **15** La' noma Parisi re ratian nohora mak matni kalwied olek de riwra: "La'pa emkameni pede o matmu naphyar wia?" Noma nwalolla niwra: "Riy de Na'ala tani mak Nkoiri-nwal die na'nama Noha la ma'tu me nhor nioma a lia urar dioinia a ga'yu dewade a ma'tu ramkek meman wa." **16** Mere riy Parisi re dom riwra: "Mak khi' kalwieda ha matni di, hade edonna Nwatiawua Uplerlawna yoma edonna Nhu'ru-nhelma la'a Sabat lerni." Mere dom de riwra: "Mere taken niana riy mak khi' do'a-hala rhi'a-ryapia hihia-yapyapi mak kamehi-kayona mak ktutga Uplerlawna rurni-laini mak emkade!" Noma honona re hururi-wowora. **17** Noma riy Parisi re ratian owa'ana riy de riwra: "O' nek de ed mak kler la kalwiedni. Pede mukot teka, hota emkameni la o wniarormu la riy mak khi' o matmu pa kalwied dena?" Noma niwra: "Agatga de makwohorulu-ktatrulu id

hade." **18** Mere makhi'a o'ta-mat la Yahudi re rahmena rpesiaya de ululu de riy de matni niata mere dodo'ondi de namkek olekwa. La' hade pede la'pa rhopan pa rla rpolga riy de inni-amni. **19** Noma ratian nohora: "Plola a'nami di de mak miwra ha nmor niohora mat yatni? Ne emkameni pede dodo'ondi de matni nkalwied wa?" **20** Noma inni-amni riwra: "Plola a a'na mamni hadi, ne ha matni niat la'a apun ralam memna. **21** Mere la'a hya'a nrei piede dodo'ondi de matni nkalwied wa, ami e maplinga. Ne he' ed mak khi' kalwieda ha matni pa namkek wa, hade nek de ami e maplinga. Mitian neka e orgahi wa. Ha tuwnu nkern olekwa pa hota orgahi pen neka nwahauria." **22** Inni-amni rakot emkade yoma ratga de he' to'a maka kwayow nohora Yesus Niwra Yesus de Ray Makamori-Kalewna, hota Yahudi o'tani-matni rlarn ir pa rler owa'an la gen miaka nhi'inde Yahudi rhi' kreini-iskolli. **23** La' hade pede riy de inni-amni riwra: "Ha nlawn olekwa pa mitian nek orgahi wa." **24** Noma rpolg owa'ana riy maka dodo'ona matni kyat de pa ratian owa'ana riwra: "Mliokar memna, totpena yana mulahara, yoma amatga mak kaphyaria o matmu de, mak khi' do'a-hala hade." **25** "Ha Nhi'a do'a-hala me edonna, de a'uplinga. Mere maka agatga de, de ululu de a ma'tu yata mere dodo'ondi de a'g e umkek olekwa!" **26** Noma rakot owa'an la riwra: "Enhi'a hya' tiy o'a pede o matmu re raphyari?" **27** Noma riy de nakot la re niwra: "A'ukot oleka honona tiy miy wia mere mihmena mitlina. Hya' nariei pia miwra mitlin owa'ana? Yanpa miwra mliernohor wali E'a?" **28** Dewade honona rapolurialiella riy de pa rakot la: "Hoi! O' ed mak klernohora E'a. Am die edonna. Amlernohor to' Musa. **29** Amatga de Uplerlawna Naltieri olek la Mus wa. Mere la riy de, ami e maplin niohora Ha Nwatiawu meni pa Nmai!" **30** Noma riy de nakot la re: "Ah! A'g edon nia'erit nan miy ralma-riormi! Yoma plollolli de mimkek oleka Enhi' a ma'tu pa rkalwieda mere mitian nohor ma'ta Ha Nwatiawu hameni pa Nmai?! **31** Itatga de Uplerlawna edonna ntail nohora mak khi' do'a-hala, eneknek to'ama riy mak khu'ru-khelam la Uplerlawna pa nlernohora E ralma-riorni. **32** La' ululu ma'ta la noha knieranni, de edonna ratlin ma'ta riy maka matni kyat la apun ralma de riy rhi'a pa nkalwieda. **33** La'pa riy de edonna Nwatiawu Uplerlawna, de taken niana Nhi' hare honona." **34** Noma Parisi riwra: "O' di de mak

penpuen lia do'a-hala la' lera inmu ha nayoria o' de, pa hota emkameni pa omuiwra mpuatutg ami?!" Dewade la' ler de meman pa rlarna e' pa yana nla' owa'an la gen miaka Yahudi re rhi' kreini-iskolli.

Mak kiwra klernohora Yesus, de hota Entutga talan plollola la ira, mere mak kiwra ir orgahi rat niohor oleka, hota yeher to' pa rler la melmelli-kalkalamni

35 La'pa Yesus Natlin nande rlarn oleka riy della gen miaka Yahudi re rhi' kreini-iskolli. Noma Yesus Nwahaka riy de pa Nakot la Niwra: "O e mpuesiaya Rimormiori A'nani de me edonna?" **36** Noma riy de niwra: "Tuna, he' hade pede? Mtiulan pa Mukot a'u totpena apuesiaya." **37** "Omumkek olek E'ewa. E ed mak e Nor o pa kaltier di!" **38** "Apuesiay O'a Matroma!" Dewade nru' pua ntuk lia Yesus gaini ralamni. **39** Yesus Nakot la Niwra: "Amuai lia nohkeran di wawannu totpena Atiutga he' ed mak kaplola me he' ed mak khala. Atiutga talan la riy mak kaplin niohora Uplerlawna, pa emolmolan nekama Aghi' mak matni kyata pa ramkek memna. Mere riy mak kiwra ir inon wamueheni rat niohora oleka Uplerlawna, de hota yeher to' pa rler la melmelli-kalkalamni pa emeknekama mak matni kamkeka de mak kwaldioinia pa rwaho'a-rwahai." **40** La'pa riy Parisi mak kden la hande doma ratlin nana Yesus Nakot emkade noma ratiana Yesus riwra: "La' O ralma-riormu de ami e maplin niohora Uplerlawna pa emekwalima mak matni yat wali?!" **41** Noma Yesus Nakot la re Niwra: "La'pa mpiayow nohora de miy matni niata, de Uplerlawna edon Nwaghal miy. Mere yoma mikot la miwra mimkeka me miatga, hade nia'eratni de miy er ma'ta la do'a-hala wawannu."

Yesus de emekwali makodi duma kalwiedwed inhatta me mak klernohor reri E'a rakniau reria E lirni

10:1-2 "Mitlin rer lia A li'ru mak kaplollola ri! La'pa riy meni mak klola lutru ktema pa kler la duma riokni ralamni, de makwuri-makgalmua hade.

Mere riy maka kmai pia klola nhiari, de makodi duma inhatta. **3** Mak katiaka riokni nhiarni, nhari nhiari la makodi duma inhat de, ne pipni-dumni re rlernohora makodi duma die yoma ir rakniau reria matromni lirni. Enpolu nenenna nanni pa nodgiota re. **4** La'pa rodgiota pipni-dumni dewade makodi duma inhat de nala' ulu nampena pipni-dumni rlernohor reria, yoma duma re rakniau reria lirni. **5** Hota ir edonna rlernohora riy meheni, mere rawlar dioin la la'pa edon rakniau reria riy de lirni." **6** Yesus Nakot nohora lira yawalliohor de, mere ir edonna rna'erit nana Yesus ha nakotkota. **7** La' hade pede Yesus Nakot lira ralamni owa'an la ira niwra: "Plola la A li'ru ri. A' di de emeknekama duma riokni nhiarni. **8** He' to'a mak kala' ul A'u totpa rwal lia makodi duma, de emeknekama makwuri-kgalmu irhatta. Mere hota pipi-duma re edon rlernohora et miemna ir lirni-tunnu. **9** A' die emeknekama nhiari. He'a nmai pia nlol A' die hota nlernana yamori-yalewna. Hota e' de emolmolan nekama pipi-duma mak edon kamta'ata mere nhu'ru rlol nhiar die pa nla'a-nmai die nlernan ya'ana-yemnu, tertera-laliahu. **10** Makamnelukamna'a, de nma nkamna' to'a ne nma nwunu-nwenna, onde nma nweyatanwaniawu. Mere Amuai die, totpena rimormiori rlernana mormiori-dardiari maka penpuen niohora Uplerlawna ra'ani-pallu. **11** A' di de makodi duma kalwiedweda inhatti. Makodi duma kalwiedwed de nhur dioinia inonni pa ntuwu-nhaiya pipni-dumni. **12** Mere riy mak kodi duma yoma na'an kai lia pipi-duma re matromni de, la'pa namkek tutga hapora-hadawra mak klihir matmata-khaw riarara nmai wia de hota makodi duma die nawlar wia, yoma pipi-duma re e gahani atia' ira. Ne hota pipni-dumni re kurna-kiatra pa hapora-hadawra nma nlihira-nnaiya. **13** Mak ka'ana siewa-kai re nawlar wia yoma na'an to' siewa-kai, ne e' edonna nwo'la nohora pipi-duma re. **14** Mere A' di de makodi duma kalwiedwed A'g inhatti. Agat niohora A pi'pu-du'mu, ne A pi'pu-du'mu ho'mana rat niohora A'u, **15** pa hota emekwalima A A'mu Natg olek A' wua, ne Agat niohora A A'mu. Ne hota Agala A ino'nu ga tiuwu-ghai niana A pi'pu-du'mu re. **16** A pi'pu-du'mu er walia mak edon ror ma'ta dum wok di pa rawok wutu. Hota Agodia re pa ror wutga A du'mu ri. Ne hota ratlin la A li'ru pa ir rora wokni di rla'a liewr id pa rler la rioka ida, me A'g ed mak kla' makhuri-

makwa'ana mak ktorna re. **17** A A'mu Nsayni A'u, yoma Agala ino'nu pa rwunu-rwenna, totpena hota Amuori owa'ana. **18** Riy id mana hota edonna nwunu-nwen A'u. Mere Awuayow nohora Agal A ino'nu di, de plolli nek la A orgah'u wa. A'g ed mak kodi plolli pa Agala A ino'nu pa rwunu-rwenna, ne Agodi plolli pa hota Amuori owa'ana, yoma kniar die ed mak A A'mu Nala mai A'u." **19** La'pa Yesus Nakota lir de dewade riy Yahudi re rawo'or owa'ana. **20** Rirahu riwra: "Hade e nga'u yoma hegana nhu'ru ralma, pa yan tatlin la!" **21** Mere la' riy dom de e riwra: "Riy mak hegana nhu'ru ralma de edonna raltier die emkade. Taken niana hegana nhi' kalwieda riy mak matni yata."

Riy Yahudi rahmena rreiniana Yesus

22 Noma la'pa nte'ela lerlalawna maka riy Yahudi rtepartarlia yamuki-yahepur nohora ir tuini-wedni maka rhoratreria Uplerlawna roma kreini yamounu-yawitanni la'a Yerusalem. La' ler de wal pia tah'i muti lerni. **23** Noma Yesus Nla'-nmai lia Uplerlawna roma kreini nhieunu (teras rumah) maka rweta la Salomo genni. **24** La' ler de riy Yahudi rma rawok la Yesus onni pa rpepan reria na'nama ratiana riwra: "Mowen nianpena Mukot nohora he' O'a totpena yana amparor nohor reri O'a? Mukot doin memna la'pa plol toto'a de Ray Makamori-Kalewna id O'a!" **25** Noma Yesus Nakot la re Niwra: "A'g e ukot olek miy wia mere miy die edonna mpiesiaya. Hihi'a-yapyap miak kalwiedweda, maka Aghi' reri totpa Alierno hor reria A A'mu nhiopanni de, hare er mak ktutga he' A'u. **26** Mere miy edonna mpiesiaya yoma miy edonna mlir wut lia A pipi-du'mu. **27** A du'mu re ratlin la A li'ru. Agatga re, ne irlerno hor A'u. **28** Agala mormiori-dardiari la ira, ne hota ir edon rler la matmiati plalahwa mere rmormior pia nodi liarni. Riy id mana edonna nlernan talan pa na'ala harella' A li'mu ralamni. **29** A A'mu mak kal olek harella' mai A'u, de Nareh dioinia haneknek wawannu. Pede riy id mana edonna narur pia nwarui niana harella' A A'mu limni ralamni. **30** Agora A A'mu de lir ida." **31** Noma riy Yahudi re ra'ala owa'an watu yoma riwra ra rwa'ala Yesus. **32** Mere Yesus Nakot la re: "Miy e mimkek oleka hihi'a-yapyapi mak

kamehi-kayona mak karehi-kalawna harahu, maka A A'mu Nhopna Aghi'a. Pa la'a hihi'a-yapyap mak kamehi-kayona meni ed maka kariei pia miy miwa mpia'ala A'u?" **33** Noma Yahudi re rwalolla riwra: "Hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona maka Omhi' nande edonna ratota-rariei pia ampa'ala O'a, mere yoma Omhi' lir yat la Uplerlawna. Rimormiori id nek O'a ne, Omhi' inonmu de emekneka Uplerlawna." **34** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Miy e mitlin oleka maka miy Puk deulu-tatarmi de e rhorat targa, de Uplerlawna lirni Niwra: "Miy die rpol miy lia Uplerlawna a'nani". **35** Itatga la Puka lirni maka ha rhorat taru re rnairia pa nodi liarni. La' hade pede la'pa riy maka klernana Uplerlawna lirni-tunnu deullu-tatarni nek de, er maka Uplerlawna Nwet la niwra: Uplerlawna a'nani, **36** nihya'pa miy e miwra A'g e wuohora-tiatra Uplerlawna la'pa A'g e ukota Uplerlawna A'nani A'u? Uplerlawna nekane ed maka Nwaliri-nwalioh nan A'u me Nhopan pa muai. **37** La'pa A'g edonna ghi' nana tulla-kniar miaka A'mu Nala pa Aghi' nande yana mpiesiy A'u. **38** Agat niohora mihmena mpiesiaya A li'ru maka nhi'inde A'ukot tiy miy, mere yoma mimkek nan oleka hihi'u-yapyapu mak kalwiedweda re mak Aghi' nan oleka, hota mpiesiy A'u. Hota la' hare pede miat tioto' meman de Agora A A'mu de riy id ami." **39** Dewade rawenan pa honona re rwahak pa rtorna Yesus, mere ta'en niana rtorna E'a. **40** Noma Yesus Nawali owa'an la gerlawna Yordan walli, la' gen miaka Yohansi nharan ulia de, pa Nden la hande wa. **41** Rirahu rma rre' teman Yesus la hande, na'nama rakota riwra: "Yohansi nmeh'a neka edonna nhi'a hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona mak ktutga Uplerlawna runi-laini, mere hya' maka Yohansi nakota nohora la' riy di, de naplola." **42** Noma rirahu la hande rpesiaya Yesus.

Lasarus matmiatni

11:1-2 La' ler de, de muanke' ida nanni Lasarus nor rewre'wa narni Maria nora Marta rhol wiutu la' leta Betania. Mari di de ed mak khuria wu'ru hup mikmikri la' Itmatromni lakni, ne nala moratnu na nkuhi akerna. Noma la ler ida de Lasarus e namehra. **3** Pede narni rora rhopan pa rla rod kiot la'a Yesus onnila Lasarus mehrani-maunu. Pa la'pa rla rakot la Yesus:

"Matroma, Maria nora Marta narni mak Omsiayn de e namehra." **4** Pa la'pa Yesus Natlin nana lir de noma Nakot la Niwra: "Hota nnien die edonna nodia matmiati la' Lasarus. La' hare honona de itamkeka totpena ya'uli-yawedi nden rer lia Uplerlawna, me totpena nden rer wial lia Uplerlawna A'nani A'u." **5** Yesus Nsayn reria Marta, Maria nora narni Lasarus. **6** Mere la'pa Yesus Natlin nana Lasarus e namehra de, noma Entot pa Nden nek la hande pa mahnekni lera worg owa'ana. **7** Lera woru nte' doin la dewade Nakot la maka ha Nwatutu-nwaye'a re Niwra: "Mai pia tawal lia Yudea." **8** Noma rakot la riwra: "Tungkurga, na'nama riy Yahudi riwra rwatliewria O'a la' hande totpa rwunu-rwenn O'a, noma dodo'ondi Omuiwra muwali owa'ana?!" **9** Noma Yesus Nnairia yawalliohora (totpa ratga de la'pa hota ror E' talla de hota edon rler la kropna-krieutu yoma lerni edon ntutu ma'ta) Nakot la Niwra: "Miplinga de la' lera ida, de lera nhita-nrepra jama termida wehrani woru?! Riy maka kor rewre'wa A' tialla de emeknekama nalala' lola lelerni, pede edonna ndunti-nwetru, yoma e namkek reria noha wawannu. **10** Mere mak kala'a la lera mel'utni de hota ndunit taru, yoma noha melmela-kalkalma." **11** Yesus lirni emkadella ira na'nama Nakot owa'an la re Niwra: "It talanni Lasarus e nanin oleka wa, mere pena A lia umata." **12** Noma maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re rakot la riwra: "Matroma, la'pa Lasarus nanina de hota plet pa nkalwieda." **13** La'pa Yesus Niwra "e nanina" de Yesus ralma-riorni de Lasarus nmati olekwa. Mere iratniekame Yesus ralma-riorni, de Lasarus e nanin toto'a. **14** La hade pede Yesus Nto'pi-ngaur lirni Niwra: "Plollolli de Lasarus nmati olekwa, **15** mere hota hadi nwal lia talan pa mimpiesiaya. La' hade pede A ralmu e nahepru kennama A'g edonna lia'a hande wonyira-melulu pa Aghi' kalwied e'a. Mere dodo'ondi de mai pia tla teka Lasarus mak kmat die!" **16** Noma Tomsa, maka rhoiya la A'na Dio' de nakot la mutwualli maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re niwra: "Mai pia tlernohora Yesus la Yudea, la'pa tmat niohora E'a." **17** La'pa Yesus Nte'ela Betania noma rakot la Yesus de riwra, rkenia olek Lasarus inonni la liena ralamni pa lerni wogat olek la hande wa. **18** Mere leta Betania di, de olietni la Yerusalem, de edon nhal de kilu wotelu. **19** Pede riy Yahudi liawanni rma rod niohora Marta nora Maria totpena

ramatar nohora yoma narni nkurn olekwa. **20** La'pa Marta natlin nana Yesus Nmai nieka, dewade nla nwatroma Yesus, mere Maria edon nlergot ma'ta. **21** Noma Marta nakot la Yesus niwra: "Matroma, la'pa ler de Matro'mu etla handi mana taken niana a na'ru de nmati. **22** Mere Agat niohora meman de la' dodo'ondi wali pia Uplerlawna hota Nal to'a hya'a mak Matroma Nwaka la E'a." **23** Yesus Nakot la Niwra: "Marta, o narmu de hota nmori owa'ana." **24** Marta nwalolla: "Matroma, Agatga de hota Lasarus nmori owa'an la'a lera noha niatni maka ramoria mak kmati rella matmiatni ralamni." **25** Noma Yesus Nakot la Marta Niwra: "A'g ed mak kamoria mak kmati me gal mormiori lia ira pa nodi liarni. Riy mak kpesiay A' die hota matmiati edon nodi plolli la mere rmori owa'an la'a matmiatni ralamni. **26** Ne mak kmormiori mia'ta, makpesiay A'u, de hota rler la mormiori plalahwa pa nodi liarni. Hota ompuesiay lir maka A'ukota re me edonna?" **27** Marta niwra: "Matroma apuesiaya, Matro'mu de Uplerlawna A'nani mak khi'a Ray Makamori-Kalewna maka Uplerlawna Nano'taru pa Nmai lia nohkeran di wawannu."

Yesus Nkakru

28 La'pa Marta nakot emkade noma nla npolga elli Maria pa napup lia tlinni niwra: "Tungkuru Nmai olekwa ne e Natian o'a." **29** La'pa Maria natlin nan hade noma namat doin pa nla nwatrom Yesus. **30** La hade de Yesus edonna nler ma'ta la leta ralamni. Enden ma't la leta to'orni maka Enor Marta rwatrom pa rwahauru. **31** Riy Yahudi maka ramatar nohora Maria la' roma nayanni, la'pa ramkek nana Maria pleta-plet pa namat doin wa pa nlergot wa, noma rla rlernohora Maria yoma ratniek yanpa Maria nla nkakur la Lasarus hoini wawannu. **32** La'pa Maria nte' tar lia Yesus onni noma nwaltior la Yesus gaini ralamni na'nama nakot la niwra: "Matroma, la'pa Omdien la handi mana la ler de, a na'ru de edonna nmati." **33** La'pa Yesus Namkek nana Maria nkakru, me la' walia riy Yahudi mak kor rewre'wa Mari' talla re honona rko'a-rkakur wali, dewade Yesus mana ralamni nmayo' doin wali. **34** Noma Yesus Natiana re Niwra: "Miy e midera Lasarus inonni la hanmeni?" Noma rwalolla riwra: "Ma Mumkeka

Matroma." **35** Noma Yesus Nkakur wa. **36** Noma Yahudi re riwra: "Mimkek to'ola hade e Nsayn wenna Lasarus." **37** Mere la' dom de e riwra: "Hade nhi'a mak matni kyata pa rkalwieda ne nihya'pa E edonna Nhi' Lasarus pa edon nmati?"

Yesus Namori owa'ana Lasarus

38 Noma rla'awa lien maka rkenia Lasarus inonni de. La'pa rte'ela hande Yesus ralamni nmolu-nhelma. La' hande e rala wat liawna id la ra rherit targa lienni de nhiarni. **39** Yesus Nakot la re Niwra: "Mpiaklol doinia wat diel la'a nhiar de gaini." Noma Lasarus mak kmat die narni Marta nakot la niwra: "Matroma, rader olek hadella' melul handena, la lera wogat olekwa pa hota inonni ngehpa-nta'l olekwa!" **40** Noma Yesus Nakot la Marta Niwra: "A'g e ukot oleka hare tiy o'owa Marta. La'pa ompuesiaya de hota o' e mumkeka Uplerlawna preheni-mkaini." **41** Noma rte'la la wat liawan de pa rwaklol dioinia. Nhor nia'nama Yesus Nwatniar la lyanti na'nama Niwra: "Ama, A'u'uli-uwedi O'a yoma Omutlin olek la mai A wua. **42** Agatga de O tlinmu e Natnia'wa rer lia A li'ru, mere A'ukot nohora harilla' rimormiori mak kden la handi, totpena rpesiaya O' nanpena ed maka khopn A'u." **43** La'pa Nakot emkade, na'nama Nhaun matmiat pia Niwra: "Lasarus ee! Mliergot pa mmuai ee!" **44** Noma Lasarus mak kmati olek de nlergot wa. Limni-lakni e ratnioman ma'ta la koka, ne gaini e natniutuw la kokanan maka ra rtutuw gaini. Yesus Niwra: "Miewar doinia kok lawan della totpa nala' de yana nawuhi-nawe'eta."

Rna'ohma pa rwenna Yesus

45 Riy Yahudi harahu maka kma kamatar nohora Maria, de rpesiaya Yesus, yoma ramkek oleka Yesus hihi'ini-yapyapni re honona. **46** Mere riy dom pal lia ira, de rla rod lir la riy Parisi la'a hya' maka Yesus Nhi'a-nyap niana re. **47** Hade pede riy Parisi rora imam re o'tani-matni, rpolg awoka mak ktorna watghudi la agama Yahudi honona pa rawok wutu. Honona rwaror pa riwra: "Hota itsi'a hya'a la Hadena? Riy di Nhi' neka hihi'a-

yapyapi mak kamehi-kayona mak ktutga E rurni-laini. **48** La'pa it edonna tatut niana hade, de hota rirahu rpesiaya, pa reiniande kokokna-rariarni lalawna, ne la'awa honi de hota mak kodi plolli la hairi Roma rmai pia hota rwakloli-rwaklalia Yahudi itora it roma kreini di." **49** Riy id etla hande, nanni Kayafas, la' anin de, nhi'a o'ta-mata lalawna la imam-imam re, pede niwra: "Hoi! Miy e miplinga hadomdoma. **50** Miy e miplinga de la' samomuounu de rirahu nariei pia riy ida nmati, mere yana riy ida nariei pa it luwnu-a'nani namkoha-namnanna." **51** Kayafas enakot hade, mere ha wniaror wamueheni atia' hade mere yoma Uplerlawna Nariei. Enakot nohora hare yoma la'a anin de ralamni de, E de, o'ta lawna la imam-imam re, pa lirni de nrer targa (nakot targa) Yesus matmiatni de yoma la'a Yahudi rerieini. **52** Ne edonna ntut nian to'a riy Yahudi rmeh'a mere la' walia Uplerlawna upni-a'nani mak kden la meni-meni totpa hota rawok wutga la ida. **53** La'pa ler de meman pa mak kodi plolli la Yahudi re rla lir id pa riwra rwenna Yesus. **54** La' hade pede Yesus Nahmena Nayamkek la riy mutlialawna riy Yahudi nhiopannu-pniepanni. Yesus Nwaran la hande pa Nla'awa la' let maka ha rweta la Efraim mak rehgorrga wo'orletna-kawurloini. Yesus Nor wutga maka ha Nwatutu-nwaye'a re rden la hande wa. **55** La' ler de de nhi' pa nwakriania lera-mela Yahudi lerlalawanni Paska. Pa rirahu rwatiawua leta-ruhuna re pa rtawniokria Yerusalem totpena rlernohora riy mutlialawna wokni-le'enu pa ramou-rawitna inonni totpa rwei lerlalawan mak hota ha rhi'a de. **56** Noma la'pa rawok la Uplerlawna roma kreini de rahakhak reria Yesus pa idma nakot la ida riwra: "Emkamenila miy ralma-riormi? Matialo'onama E' edonna Nmai lia'a lerlalawna ri?" **57** Irakot emkade yoma la imam-imam re o'tani-matni rora riy Parisi ralgot oleka tita la'a riy meni mak kat niohora Yesus handen la, de plet pa nma nakot totpena rla rtorna.

[Maria nhuria wu'ru hup mikmikri la' Yesus la Betania](#)

12:1 Tre' ma'ta lera wonem pa lerlalawna Paska, noma Yesus Nla'a leta Betania, la Lasarus letni maka Yesus Namori Lasarus la' matmiatni ralamni de. **2** La hande de riy rhi' ya'anlawna-yemunlawna pa rhoi-rtania

Yesus, ne Marta ed mak kamkek la hare pa ra'ana. Lasarus nor wutga mak kmai re pa ra'an rewre'wa wut lia Yesus. **3** Edon nalo'on wali ne Maria nodia wu'ru hup mikmikri narwastu, mak welli werta, edonna nhal de potla nwatniarnara (stenga liter), na'nama nhuria wu'ru della' Yesus lakni, nhor nioma nala moratnu na naha kerna. Noma wu'ru de huwnu mikmikarni nawah'a nana rom de tetema. **4** Mere Yudas Iskariot, riy id la riy maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re, maka hota e' nekpa nwaldioin pa na'olga Yesus, de edon nwayow nan pat de hihini de pa niwra: **5** "Hoi! Nihya'pa edonna na'ol nieka wu'ru de pa welli de hota rala la riy mak kakleha-kaplara?! Hota welli de nla' nan meman la kupna-kai (gaji) la anni id gahani." **6** Yudas liri de edonna ntar lia riy mak kakleha-kaplara, mere yoma riy kamna' mera id e'a. E' ed maka ktorreri Yesus Nora maka ha Nwatutu-nwaye'a re kupanni, ne nhi'inde ena'ala kupna la'a kaha pa enken wiutga la e kupan wamueheni. **7** Mere Yesus Nakot la Niwra: "Miolin doin e' pa nhi' samomuou A lia dodo'ondi to'a. E' edon na'olu hup mikmikar de yoma niwra nwahi' tar A pua rtamni A'u. **8** Hota A'g edon gor miy pia nodi liarni. Mere riy mak kakleha-kaplara re nhi'inde e' ror wutga miy totpa mtiulan la' ira." **9** Riy rahu ratlin de Yesus etla' Betania, noma irla' wal lia hande. Rla' de, edonna riwra rwatrom to'a Yesus mere e' riwra ramkek walia Lasarus maka Yesus Namoria la matmiatni ralamni de. **10** Hade wal pia ed mak kariei pede imam o'tani-matni re rna'ohma pa rwenan walia Lasarus. **11** Yoma la' e' pede Yahudi harahu rawlar dioinia ir la, ne rla rpesiaya Yesus.

Riy rahe'i-rahepur nohora Yesus maimiaini la Yerusalem

12 La'pa repar wa, dewade rirahu mak kmai Yerusalem totpena ramuki-rahepur nohor lerlalawna Paska de, ratlin de Yesus hota Nmai wialia Yerusalem, ne ed ma'ta la talan letgara. **13** Noma rla ra'ala korma tawni na'nama rla pa rwatroma Yesus, ne he'i-hepur nohora la loi liawna-talan lawna ralamni. Rhaunu-rhaun pa riwra: "Ya'uli-yawedi nden rer tiy O' ee! Ta'uli-tawedi, tsu'ru-tselma O' mak kmai pia kodia Orgahi-Orha'a nanni! Ta'uli-tawedia, tlilili-tmamuawua O' ee, makla' Israel Rayni!" **14** La' ler de

Yesus Nmai die Nha' nana keledai a'na ida, maka Nwak nana la' riy ida. Pede plola la Puka lirni mak kiwra: **15** "Makden Sion ee! Yan mimta'ata! Mimkek la Raymi Nmai nieka de e Nha' nana keledai a'na ida!" **16** La' ler de maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re id mana edon rat niohora hare honona nnia'eratni. Mere la'pa Uplerlawna Nhi' pa riy ra'uli-rawedi Yesus onnila E matmiatni nhor nioma Nmori owa'ana, na'nama ratga la'a hya' ed maka ha rhi' nana la E'a, de honona erla Puka ralamni. **17** Riy mak kden wal lia' ler maka Yesus Npolga Lasarus la liena ralamni totpa Namori owa'an e' la matmiatni, er mak kodi liarni pa rla rakot nohora hya' maka Yesus Nhi' nana re honona. **18** La' hade pede rirahu rma rlernohora Yesus yoma ratlin nana de hade ed mak khi' nana hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona mak kareh mieman de mak ktutga Uplerlawna rurni-laini. **19** Noma riy Parisi re idma nakot la ida riwra: "Ah! Hota it edonna tsi' hadompa! Tamkek nek la rimormiori honona rla pa rlernohor E' wee!"

[Hota Uplerlawna Ntutga Yesus preheni-mkaini la'a riy makden hairi-hairi honona lola E matmiatni la ir do'oni-halli wawannu](#)

20 Mak kla'a Yerusalem totpena rla' rkola tieru-rawur nehla la Uplerlawna la' lerlalawna dom de e rwatiaga Yunani. **21** Noma rodi liarni la Pilipsu pa rwahak hadom la e'a. Pilipus di makdena leta Betsaida la' Galilea yapatni id e'a. Ratiana Pilipsu riwra: "Hyalia, ami e miwra mpatroma Yesus." **22** Dewade Pilipsu la nakot harella Andarias noma rrorra rla rakota la Yesus riwra: "Matroma, makden Yunani rwahak pa rwatrom O'a." **23** Dewade Yesus Nakot la rrorra Niwra: "Nte' olek la lerni pa Uplerlawna Nran Rimormiori A'nani A'u lia heyanna totpena rimormiori ramkek memn A'u me ra'uli-rawedi A'u. **24** Plola la A li'ru ri honona. Hota A ino'nu di emeknekama wetra' lawna olli. La'pa wetra' lawna ola ida edonna rtamin nana la tani ralamni, de hota olli de edon na'itra-nalawna. Mere la'pa rtamnia olli de nanpena hota na'ona-natawi, nahara-nadewtu, me nawo' nana wetra' lawna. **25** Emkade wal lia rimormior miy, de riy maka ralamni tetema nden rer lia mormiorni, de hota mormiorni de nmol wua. Mere la'pa riy maka ralamni edonna nden rer lia mormiorni la' noh di wawannu, de

hota nlernan mormiori-dardiari pa nodi liarni. **26** Riy meni ed mak kar lia A knia'ru de nlerno hor reri A'u totpena nor A' pua amden wut lia geni ida. Ne A A'mu Nhi' wali e' pa nlernana ya'uli."

Yesus Nakot nohora E matmiatni ralamni

27 "A ih'ru-ralmu wolwo'la yoma la'a tututu-wawuau mak kmai niek di, pa hota Agiwa Awuaka hya'a la' A A'mu la' dodo'on dino? A li'ru nek hadilla' A A'mu, Amee! Mulewna A lia' dodo'ondi wo? Mere hota emkameni pa A'ukot emkade yoma matmiat die ed mak katota-kariei, pede Amuai." **28** Noma Yesus Nwak la Uplerlawna Niwra: "Amee, Mtiut niek O plolmu-mnehemu la rimormiori honona totpena nanmu nden rer niek la tutullu-lolo'oni." Yesus Nakot emkade dewade plin-plinnianama lira ida nwatiawu lyanti pa Niwra: "Akeni oleka A na'nu la tutullu-lolo'oni, ne hota A'g ed mak ktutulg owa'ana la' gen tiutullu." **29** Riy honona mak kden la hande ratlin nana lir de. Dom de riwra kukru-gauru de. Mere dom de riwra Uplerlawna hopopanni e nwahaur la E'a. **30** Noma Yesus Nakot la re Niwra: "Lir de nayatlina, de hade edonna ntarga hadella mai A'u, mere lir de e rtarga hade tiy miy. **31** La' dodo'ondi de nte'ela lerni-melli pa rhudia nohkeran di la' watghudi liokarni. La' dodo'ondi de hegana amlawanni mak kodi plolli la noha wawannu di de rrinin gota la tio'ora. **32** Mere A' di, la'pa rrana tutullu A'u, de hota A'uwoke momuoga riy honona mai A'u." **33** Yesus Enakot emkade totpena e rat niohora E matmiatni ha nlolola la auwlakra hananni. **34** Riy mak kden la hande rakot la riwra: "La'a Puka ralamni, de e niwra: Ray Makamori-Kalewna Nmormiori plalahwa pa nodi liarni. Ne emkamenila O lirmu niwra hota la'a Rimormiori A'na O' de, rhi' O' pa rran tutu'lu? Hota he' eda Rimormiori A'na deno?" **35** Noma Yesus Nakot nohor inon wamueheni pa Niwra: "Edon nalo'on wali ne Riy mak ha rhoiya Lelerni, mak kden la miy letgarmi de, Nmol wua. Pede dodo'ondi mila' nohora Leler de, yanpa hota mela ndamit nan miy. Riy maka klol melli, de hota naplin niohora, e etla hanmeni. **36** A'ukot tiy miy totpa mpiesiaya Leler de, yoma Leler de ed ma'ta tiy miy, de totpena hota rhoi miy lia upa-a'na lelera!" La'pa Yesus Nakot emkare dewade Enwatitin la

hande wa, ne edonna Ntut gaini la ir wa.

Makden Yahudi liawanni edon rpesiay Yesus

37 La' emkameni ho'ola Yesus Ntutga hihi'ini-yapyapni mak kamehi-kayona harahu mak ktutga Uplerlawna rurni-laini, la'a Yahudi re gaini ralamni, ho'mana edonna rpesiaya. **38** Mak kariei pede ir edon rpesiaya, de totpa naplol nohora Yesaya makwohorulu-ktatrulu die lirni. Yoma la' ululu de e niwra: "Matroma, hota he' ed maka kpesiaya a lir mamni rina de? Emeknekama riy id mana edonna rwayow nohora de O plolmu-mnehemu ed mak karia honona ri!" **39** Ne Yesaya nhorat tar walia hya' mak kariei pia ir honona edonna rpesiaya, niwra: **40** "Uplerlawna ed mak khi' nana ir matni, me ir ihranu-ralamni pa ratehra, totpena yan ramkeka, me ralma-riorni mana yana rwarora, me yan rawali owa'an la E'a totpena yanpa E' ed mak khi' ir pa rler la kalwiedni." **41** Yesaya nakot emkare yoma enamkek oleka Yesus preheni-mkaini pa nakot nohora la E'a. **42** Riy harahu edon rpesiaya emeka Yesaya nakot oleka de, mere emkade ho'mana, riy rahu, la'pa Yahudi o'tani-matni harahu mana rpesiaya Yesus. Mere ir edonna rparan pia rakota la nurnu yoma ramta'at la yanpa riy Parisi rlarna pa ir ror wutga la krei-iskola. **43** Ir edon rakota la nurnu yoma Yahudi o'tani-matni re ralamni nko'i reria totpa ir rimormior wialli ra'uli-rawed rieria ira, mere ir edon rwaror nohora Uplerlawna ya'ulli-yawedni la' ira.

Yesus lirni ed mak ha rnairia pa ra rukum rimormiori

44 Noma Yesus Nhaun pa Niwra: "Riy mak kpesiay A'u, de edonna npesiaya A o'ta wa'tu di to'a, mere npesiay wialia E' mak khopn A'u. **45** Ne riy mak kamkek A'u, de enamkek oleka Mak khopna A die. **46** Amuai noha wawannu di, de Agodia lelerni, totpena riy honona makpesiay A'u yana rdella melmelli. **47** Amuai noha wawannu, de A'g edonna muai pia tiorna watghudi la riy mak edon klernohora A li'ru maka enatlin nan oleka re, mere Amuai die totpena A'umori-ulewna rimormior noh di mniotni. **48** Mere la' lera-mela noha niatni hota A li'ru ed maka rnairia pa ra rukum rira

maka kwayotlia A'u yoma rahmena rreinian A li'ru. **49** Yoma A'g edonna godia A ralma-rrior wamueh'u, mere A A'mu mak khopn A'u, E' ed mak khopan la'a hya' maka A'ukota tiy miy. **50** Ne Agat niohora la'pa hya' maka Nhopan pa A'ukota, de hade nodia mormiori plalahwa pa nodi liarni. Pede A'ukot nohora hya' maka A A'mu Nwatutga mai A'u."

Yesus Nwuri-nohma maka ha Nwatutu-nwaye'a re lakni

13:1 La'pa lerlalawna Paska nwakrian wia, de Yesus e Nat niohora de nte' olek la lerni-melli pa Nwaran la nohkeran diwa totpena Nawal lia E Amni. Yesus ed mak khi' kalwiedwed la riy mak E mutnu-rahamu la noha wawannu, me dodo'ondi lerni ntutu-nte' olek di pa Entutga E ralam kalwiedni mak karehi-kalawan de la' ira yoma hota Nmat lia ir rerieini. **2** La'pa lera nheria, Yesus Nora maka ha Nwatutu-nwaye'a re ra'ana-remun rewre'wa. La' ler de la' hegana amlawanni nkar lia Yudas, Simon Iskariot a'nani de ralamni pede nwaror oleka totpena hota nwaldioin pa na'olga Yesus. **3** Yesus Natg oleka de Amni Ntutg oleka E' pa Enodi plolli la nohkerna-rai miarna. Enat niohor walia de Enwatiawu Uplerlawna pa Enmai lia nohkeran di, ne hota emkade walia Enawali owa'an la Uplerlawna. **4** La hade pede Entutrier pia No'lu dioinia raini plalahwani pa Na'ala koka mnurnuhru ida Nwatiehra la nehiani. **5** Nhor nia'nama Nhuri gera la wra'u tani id na'nama Nohma maka ha Nwatutu-nwaye'a re lakni me Nala kok maka kawniatehra la nehiani de na Naha' kerna. **6** La'pa Nte'ela Simon Petrus, noma Petrus natiana: "Matroma, he' nakot pa Matro'mu ed mak kohma a la'ku di?" **7** Noma Yesus Niwra: "La' dodo'ondi de o' edonna mnia'erit nana ma'ta hya' maka Aghi'a ri. Pena omuatga." **8** Petrus niwra: "Yana Matroma. Ralul pia Matro'mu Nohma a la'ku!" Mere Yesus Nakot la Niwra: "La'pa A'g edonna gohma lakmu, de emekwalima omukleha nhiakra mai A'u." **9** Noma Simon Petrus nakot la niwra: "Hademkade yan Matro'mu Nohma a la'ku to'a mere a li'mu nora a o'tu wali!" **10** Yesus Niwra: "Riy mak karoh olek inonni de rmomuog olekwa. Pede yana rohma inonmi, eneknek to'ama rohma lakni. Miy di de miou-mpitna olekwa mere miy hononmi edonna." **11** Yesus Nakot emkade

yoma Yesus Nat niohora he' ed mak kawaldioinia pa na'olga E'a. La hade pede Eniwra: "Miy miou-mpitna olek wa mere miy hononmi edonna." **12** Dewade Yesus Nohma ir honona lakni, nhor nia'nama Nhu'rg owa'an la raini plalahwani de na'nama Namtatna owa'ana la genni. Noma Natiana re: "Miy e mnia'erit nana maka na'nama Aghi'a tiy miy rena? **13** Miy e mpiolga A die tungkuru onde matroma ne hade naplola, yoma A' die de miy tungkurmi me miy matrommi. **14** Pa la'pa A' die mak kla' matroma me tungkuru tiy miy ed mak kohma miy lakmi, de hota emkade wali pia miy miana mtiutga nhiolmi mak klol yawa me mak katu khima-kre'a la rimormior wialmi pa miy idma nohma id lakni. **15** A'g ed mak ktutga loi-talan de tiy miy, totpena miy wial miana, mhi'a hya' maka Aghi' olek di tiy miy wia. **16** A li'ru ri raplola! Mimliernohora A nhio'lu di maka Aliola yawa me ghima-rie' rira, yoma miy edon mireh dion A'u. Miy die de A hopopnu-lili'iru me mak Aghopna. Ne la' hopopna-lili'iru ida de edonna narehelia upni-matrommi, me la' walia mak ha rhopna ida de edon nareh niana mak khopan de mere nhu'ru-nhelam pa nlernohora matrommi hihini-yapyapni me nhiopanni. **17** Pa la' dodo'ondi de miy miat momuog olek hari honona maka Atiutga tiy miy, pede miy miana mliernohora re, totpa hota miy e mliernan wali unnt lawna la'a Uplerlawna!"

Yesus Nakot nohora Yudas mnia'ohmani

18 "Mere riy id tiy miy hota edon rlernohora re pede hota edon nlernan wali unnt lawan de. Awualir olek miy wia ne A'g e gat niohora la' miy hononmi yehwami. Mitlina, hota riy id tiy miy ed mak khi' emeknekama ha rhorat targa la Puka. De Puka lirn emkadilla: "La'a he' ed mak kor A'u ka'ana roti, de e' ed mak kmalawna la A'u". **19** A'ukot tiy miy lia' dodo'ondi memna la'a hya' maka hota ha rhi'nande, totpena hota la'pa mimkek nana hare honona maka A'ukot oleka tiy miy wia, de hota mpiesiay miemna de A'g E' inhatta maka A'ukot oleka de tiy miy. **20** Plola la A li'ru ri, hameni mak kreiniana riy mak Aghopna re, de enreinian wali A'u, me ha meni mak kreinian A'u, de enreinian walia Uplerlawna mak khopan pa Amuai." **21** La'pa Yesus Nakot emkade noma ralamni nmolu-nhelma. Noma

Nto'pi-ngaur la Niwra: "Mpiesiayo! Hota la' riy id tiy miy die hota niwra na'olga A'u!" **22** Dewade maka ha Nwatutu-nwaye'a re idma namkek la ida. Ne honona rwer rer wiawni yoma iraplin mua'ta he' ed maka ha nakot nohor deno? **23** Riy id la maka ha Nwatutu-nwaye'a re, de riy maka Yesus Nsaynia de namtatna la Yesus walli. **24** Noma Simon Petrus nahe' miatni la mutwualli maka Yesus Nsaynia de totpena natiana Yesus la'a he' eda riy deno? **25** Noma Petrus mutwualli de napup lia Yesus niwra: "Matroma, Mtiulan pa Mukota riy della mai a'u." **26** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Riy maka Agala rot miaka Atio' la A la'ru mniotni de e' inhatta!" Noma Yesus Na'ala rot anna ida, na'nama Nto'a la larni ralamni pa Nala la Yudas, Simon Iskariot a'nani de. **27** La'pa Yudas nte'la nana rot diwade hegana amlawanni nhu'ru ralma. Pa Yesus Nakot la Niwra: "Plet pa mhi'a hya' maka omuiwra mhi'a re!" **28** La mak ka'ana-kemun la hade id mana edonna nat niohor etia la'a hya' mak kariei piede Yesus Nakot harella Yudas. **29** Dom e rwarora yanpa Yesus Nhopan pa Yudas nla nawel hadom pa rhi'a la' leralawan de, onde yanpa ral kupna oke'ela' riy mak kakleha-kaplara, yoma Yudas nanpena ed mak ktorreri ir kupanni mak kden la kaha. **30** La'pa Yudas nte'la nana rot die dewade nlergot wa. Ne lera mana nmel wa.

Yesus tit warwuarnu

31 La'pa Yudas nla'awa noma Yesus Niwra: "Ntutu-nte' oleka la lerni pa rimormiori ramkek nan Rimormiori A'nani A' di rrana la' heyanna totpa rimormiori ra'uli-rawedi A'u. Me onnila A hihi'u-yapya'pu mak Agiwra ghi'a di, pede Uplerlawna nanni de ha ra'uli-rawedia la tutullu-lolo'oni. **32** Ne onnila A hihi'u-yapya'pu ed mak kariei, pede Uplerlawna nanni de rran atulga la lyanti, pede hota E' wal pia ed mak kareiniande riy ra'uli-rawedia A'u, ne edon nalo'on wali ne Uplerlawna Nhi' hade. **33** Upa-a'na miy hononmi, hota A'g edonna gor miy pia mholi plalahwa. Ne emeknekama maka A'ukot targa la Yahudi o'tani-matni, de A'ukot wali tiy miy lia dodo'ondi, de hota miy mpiahak A'u mere la gen miaka Alia'a de hota miy edonna mpiakriania. **34** Upa-a'na miy re, tit warwuaru di ed mak Agala tiy

miy, de totpa miy idma mhi' kalwiedwed ida pa emeka nhi'inde Aghi' kalwiedwed miy die. **35** La'pa miy idma nhi' kalwiedwed ida, de hota riy honona ratga de miy er mak klernohor reri A'u."

[Yesus Nwagahniorta Petrusa yoma hota Petrus nreher doin Yesus la](#)

36 Noma Simon Petrus niwra: "Matroma, hota Matro'mu Niwra Nla' meni?" Noma Yesus Nakot la Petrus niwra: "Petrus, hota Alia' la' dodo'ondi de hota o edonna mliernohora A'u! Hota nhoru olekwa, nanpena omliernohor owa'an A'u." **37** "Matroma, nihya'pa A'g edonna liernohor O la' dodo'on dina?! A' di de wuayow nohor pa hota amuat lia O wawanmu Matroma." **38** Noma Yesus Nakot la: "Plola o e muiwra mmuat lia' A wawnu, Petrusa?! Mhuoratreria Petrusa, hota hiwi lallu edonna nkukule' ma'ta de omueh'a nekpa mrieher doin A lia' re'eni wotelu."

[Yesus ed maka khari talan pa itla' E Amni de](#)

14:1 Yesus Nakot la re Niwra: "Upa-a'na miy re, yan ihrami re rteplu. Pesiaymi narur lia Uplerlawna, me narur wial mai A'u. **2** Gen riahu erla A A'mu romni de. Alia' hande totpena Awuahi' targa geni tiy miy. A'ukot nohor gen die tiy miy, yoma plollola de genmi erla hande. **3** La'pa Awuahi' targa genmi re, nanpena hota A'uwal pia mua wuatrom miy totpa Agod wali miy lia hande, totpena Adiella hanmeni de miy er wal lia. **4** Mimiati niohora talanni la'a gen miaka Alia' de." **5** Noma Tomsa nakot la Yesus niwra: "Matroma, ami e maplinga gen miaka Matro'mu Niwra Nla' de, pa hota emkameni pa amatga talanni?" **6** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Amueh'a nekpa ed mak khi' talan la'a riy mak kiwra kla' Uplerlawna. Onnila A' pua rimormiori rat niohora hya' ed mak kaplol la' Uplerlawna, me rler la mormiori-dardiari plollola. La'pa riy id mana niwra nmai A'mu de, eneknek to'ama nor A' tialla, nanpena nwatrom nan A A'mu. **7** Upa-a'na miy re, la'pa miy e miatg olek A wua, de hota emkade wal lia miatg oleka A A'mu. Pa la' dodo'ondi de miy e miatg olek E wa, ne mimkek olek E wa." **8** Noma Pilipsu nakot la Yesus niwra: "Matroma, Mtiut tieka Ammu

de la mai ami, totpena ralam mamni namtemna." **9** Mere Yesus Nakot la Niwra: "Pilipsia! Itsol wiut olek la' mahnek memna. Ne o' edonna muat mua'ta A'u?! Riy maka kamkek olek A wua, de enamkek oleka A A'mu wali wia. Noma o' e muiwra Mtiut tieka Am dena?! **10** Pilipsia, o' edonna mpuesiaya de Agora A A'mu de riy id ami, me Amro' de Mla' lir ida?! La'a hya' maka A'ukota tiy miy, de A lir wamueh'u atia'a hade, mere A'mu nor A' die plola Ampal lia ida, me hya' maka Aghi' nan de E' ed mak ktulla-karia hare honona. **11** Mpuesiyay A' li'ru mak ukota giwra: Agor A A'mu de riy id ami, me A A'mu de nor A' die Mla' lir ida. Onde mpuesiyay miemna A lia'a hihi'a-yapya'pu mak kamehi-kayona mak Aghi' oleka re. **12** Plola la' A li'ru ri. Riy mak kpesiyay A'u, de hota rhi'a hihi'a-yapyap miaka Aghi' oleka re. Meman neka la hota enhi' de nareh wial lia' hya' ed mak Aghi'a, yoma hota Alia' pa gor A A'mu la' geni ida. **13** Ne hya' to' pa miy mpiaka de yoma mlia' olek A mu'tu, hota A'g ed maka kwahi'a-kwayodia hare tiy miy totpena ya'uli-yawedi nden rer lia A A'mu onnila A hihi'u-yapya'pu de. **14** A'ukot owa'an tiy miy, mpiaka hya' to'a, yoma mlia' oleka A mu'tu, ne hota A'g ed mak kwahi'a-kwayodia harella tiy miy."

[Yesus Nano'targa Uplerlawna Nhiwni mak kmai pia Nhi' aruri-alai makpesiyay re ihranu ralamni](#)

15 "Upa-a'na miy re, riy maka ksayni A' die hota e' wal pia ed mak katlina-katailla A li'ru-tu'nu. **16** Ne hota A'g ed mak kwak la A'mu ne hota Enala Nhiw Lululli pa Nhernu-nwaug A' pua Naruri-nalai nian miy, ne hota Nor wut miy pia nodi liarni. **17** Nhiw Lulul die Nwatiawu Uplerlawna, mak kakot nohora hya' ed mak kaplol la' Uplerlawna. Nohkerna ta'en niana rreinian E'a, yoma edonna ramkeka onde ratga E'a. Mere miy e miatga E'a. Yoma Enor miy tialla, me hota miora E' de ihru ida-ralm ida. **18** Hota A'g edonna ultar miy pia emeknekama a'na riy patyata. Hota A'uwali owa'ana tiy miy. **19** Tre' ma'ta oke' to' pa nohkeran di edonna namkek nan A wua. Mere miy die hota mimkek owa'an A'u. Ne yoma Amuori owa'ana, de hota miy miana mmiormior owa'an wali. **20** Hota la'pa nte'ela ler maka Amuori owa'ana, de hota miy e miatga de Agora A A'mu de riy id ami, ne miora A'

muana itwalia ida. **21** Riy mak kreiniana A li'ru-tu'nu me nlernohora, de e' ed maka ksayni A'u. Ne hota A A'mu mana Nsaynia riy mak ksayni A'u. Ne A' muana siayn reria riy de, ne Agharia A ino'nu la e'a." **22** Dewade Yudas, maka Yudas Iskariot atia'a, natiana Yesus niwra: "Matroma, Omuiwra Mtiut tio'a O inonmu mai ami, ne nihya'pa O' edonna Mtiutga la noh di liewnu?" **23** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Riy mak ksayni A'u de hota rlernohora A wniatu'tu-wniaye'u. Pa hota A'mu mana Nsaynia riy de, ne hota Agora A'mu Mahak reria riy de pa Amora Mhol wiutu. **24** Riy mak edonna ksayni A'u, de hota edonna nlernohora A wniatu'tu. Wniatutu-wniaye' maka mitlina re hare edonna rwatiawu A'u, mere ha rwatiawua A'mu mak khopan pa Amuai. **25** Hare honona de A'ukot momuoga tiy miy, la' ler maka A'g e gor ma'ta miy pia tden wutu. **26** Mere la'pa A lia A'mu de, A'mu Nala Nhiw Lululli pa Nma Nala ruri-lai tiy miy. Hota Nhiw Lulul die Nmai lia A na'nu wawannu. Ne E' ed mak kwatutga haneknek wawannu tiy miy, ne Nwagahniorta miy lia hya' maka Awuatutg olek tiy miy wia. **27** Hota Agal miy pia mlier la ralam mtiertierannu pa emeknekama A ralmu mana namtiertiernu la' haneknek wawannu. Ralam mtiertierannu mak emkade, nohkerna naplin niohora ma'ta de. Pede upa-a'na miy re, yana mpiarna plahwa-plahwa me yana msiusa onde mimta'ata. **28** Mitlina A li'ru mak A'ukot oleka de hota Alia'awa, mere hota A'uwal tiy miy. La'pa msiayni A'u, de hota mihepru onnila Alia'a A'mu de, yoma E inponni reh dioin A'u. **29** A'g e ukot ulga hare tiy miy lia' dodo'ondi, mere la hare id mana edon tamkek ma'ta. Totpena la'pa mimkeka la repra onde walli, de mpiesiaya. **30** A'g edonna ultier pia naplahwa, yoma lera nnielu inhatti pa hota hegana amlawanni mak kodi plolli la noha wawannu de nmai wia. Mere hota e' edonna nodia plolli mai A'u. **31** Mere hota Aghur niohora pa Alier la matmia'tu ralamni totpa Aliernohora hya' ed maka A'mu Nhopan mai A'u. Totpena la' hade pede nohkeran di mniotni ratga de A'g e siaynia A A'mu. Ne emkade nekwa pa mai pia twatitin la handi wa!"

[Yesus emeknekama anggur \(lokrahi\) ona plollolli inhatta, me rimormiori re emeknekama tutnu-akni](#)

15:1 Noma Yesus Nnairia lir yawalliohora pa Nakot owa'ana Niwra: "A' di de anggur (lokrahi) ona plollolli inhat A'u. Me A A'mu de ora nhyi'a inhatta. **2** A tu'tu-a'ku rimormiori miy. La'pa A tu'tu-a'ku mak kakleh wo'a, de hota Ora nhyi' de e Nhamin doinia la, ne la ak miak kawo'a de Enamou dioinia tawni la, totpena na'unu-nayeh owa'ana. **3** Miy di de er mak kmou-kwitna olekwa yoma la'a A wniatu'tu tiy miy. **4** Yana olietmi mai A'u me hota A' wual pia edon oliet tiy miy. Yoma ta'en niana miy mhi' hihia'yapyapi mak kalwiedweda atiaru mior A' tialla. Pa hota emeknekama ha'aki ida mak edon kawo'a, atiaru ak die natniapal rer lia onni. **5** A' di de emeknekama anggur ona A'u, me miy die emeknekama anggur on de tutnu-akni miy. Riy mak kden rer lia mai A'u, me A' muana dien rer lia e'a, de hota emeknekama tutu-aki mak ka'unu-kayeha, yoma A'g edonna gor miy, de hota emeknekama mikleh wo'a. **6** Riy maka edonna kden rer miai A'u, de emekwalima anggur aki mak edon ka'unu-kayeha maka rhamin doinia la, me la'pa nkern olekwa de rawoka pa rnaklia la ai ralamni. **7** La'pa mdien rer mai A'u, me mhioratreria mak Awuatut niana re, de hya' maka mpiahaka de, mpiaka la A'mu, ne hota Enala tiy miy. **8** Ne la'pa hihimi-yapyapmi re de emeknekama tutu-ak mak wo'oni harahu, de hota la' hade pede riwra plola miy er maklernohor reri A'u. Emkade pede hihimi-yapyapmi re hota rodia ya'uli-yawed lia A A'mu. **9** Emekwalima A'mu Nsayni A'u, de A' muana A'g e siayn wali miy. Pa hota miy miana mdien rer lia A sniaynu. **10** De, la'pa mliernohora hya' mak A'ukot taru, de miy e mdien reri olek la A sniaynu, pa emekwalima A'g e dien rer lia A A'mu sniayanni, yoma Aliernohora hya' ed maka Nhopna mai A'u. **11** La' hari honona de A'ukot momuoga tiy miy totpena A ralam yahepru de etla miy ralammi, ne miy miana mihepur toto' memna. **12** Upa-a'na miy re, mitlina-mitaila hya' mak A'ukota di, de emkadilla: hota miy idma nhi'a kalwiedwed ida, pa emeka hya' maka nhi'inde Aghi'a tiy miy die. **13** Riy maka khoi inonni la matmiatni yoma la'a talanwalli rerieini, de e ed mak ktutga tniulanni-sniayanni maka kreh dioinia tniulla-sniayni re honona. **14** Upa-a'na miy re, la'pa mliernohora hya' ed maka A'ukot tiy miy, de hota miy die mpiali olek la A talanwa'lu. **15** Pede hota A'g edonna puol miy lia A hopopnu, yoma hopopan de naplin tiar lia hya'

maka upni-matromni nhi'a. Mere Apuol miy lia' A talanwa'lu, yoma hare honona maka utlin nana la A'mu, de A'ukot oleka tiy miy wia. **16** Miy edonna mpialir nian A'u, mere A'g ed mak kwalir nian miy, ne Aghopan pa mlia mhi' hihi'a-yapyapi mak kodi liarni pa emeknekama tutu-ak mak ka'unu-kayeh rer niohora wo' samomuounu. La'pa mhi' emkade de hota A'mu Nala hya' maka mpiaka la E'a onnila mlia' olek A mu'tu-rah'u. **17** Me Aghopan miy, upa-a'na miy re, totpa miy idma natu ntulla-nsayni ida."

Nohkeran di e nahankeran tiy miy

18 "Upa-a'na miy re, la'pa nohkeran di sukni tia' tiy miy, de mhioratreria, A'g ed maka hare sukni tia' ulia. **19** La'pa nohkerna gahani miy, de meman neka la nohkerna nsayn miy, yoma mlir la nohkerna gahani! Mere A'g ed maka kwalir nian miy lia' nohkeran di, pede miy di de nohkerna gahani atia'a miy. La' hade pede nohkeran di gaini npetan rer tiy miy. **20** Mhioratreria la'a hya'a maka A'ukot taru oleka re giwra: Riy rnahora-rnala' olek A'u, de hota rnahora-rnala' wali miy. La'pa irlernohor A wniatu'tu, de hota rlernohora walia miy wniatutmi yoma hopopna edonna narehelia upni-matromni. **21** Hota rnahora-rnala' miy yoma mliernohora olek A wua. Ir rhi' emkade yoma ir edonna ratga E'a Mak khopn A'u. **22** La'pa A'g edonna muai pia ukot nohor ma'ta Uplerlawna talanni la ir de, de hota Uplerlawna edonna Nwaghal ira. Mere la' dodo'ondi de A'ukot nohora olek la ira, mere ir edon rlernohora A li'ru, pede hota emkameni owa'an pa ir riwra ir edon rhala?! **23** Riy maka ralamni edon nreinian A'u de hade edonna nreiniana A'mu wali. **24** La'pa A'g edon ghi' ma't hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona mak riy edon ramkek taru re la'a ir wokni-le'enu de hota Uplerlawna edon Nwaghal ira. Mere iramkek oleka hihi'a-yapyapi mak Aghi' nan la dodo'ondi, mere ir sukni atia' ma'ta mai A'u me la' walia A'mu. **25** Ha rhi' nan emkade totpa plola la hya' maka kden la' ir Puk deullu-tatarni mak kiwra: "Irahankeran la mai A' die rakleha wniatikilgeni (alasan)." **26** Upa-a'na miy re, hota Aghopan doinia Maka rhoiya la Mak khi' aruri-alai die tiy miy. Enwatiawua A'mu pa ntiy. De rwet Hadella Nhiw Lululli mak kakot nohora hya' ed mak kaplol la Uplerlawna. La'pa

hota Enmai die Enakot nohor walia A'u. **27** Ne hota miy miana er mak kakot nohora walia A lia' rira, yoma miy er mak kor rewre'w A'u lia' ler maka Atie'la la A knia'ru la' nohkeran di."

16:1 "Upa-a'na miy re, la' hare honona de A'ukota tiy miy, totpena yana miwlar dioinia pesiaymi pa hota mlier la klieratni. **2** Yoma hota ralgot miy lia'a gen miaka Yahudi re rhi' kreini-iskolli. Ne plollolli de hota ntutu-nte'ela lerni-melli de, pa riy mak kwenan miy re ratniekame e rhi' emkade yoma Uplerlawna hopopanni ira. **3** Mere plollolli de, ir rhi' hare tiy miy, yoma ir edonna rat niohora ma'ta Agora A'mu. **4** Upa-a'na miy re, la' dodo'ondi de A'ukot nohor kropna-krieutu polpuol ina-wakwak ama honona re tiy miy, totpena la'pa ler meni miy mliernan hare, de yana mhieduma, mere mhioratreria hare honona de A'ukot ulg oleka tiy miy wia. La' mulaliaini de A'g edonna ukot hare honona tiy miy, yoma A'g e gor ma'ta miy pa tsol wiut pua Atiulan tiy miy."

[Uplerlawna Nhiwni ed mak khi' aruri-alai lia riy makpesiay Yesus re](#)

5 "La'pa dodo'ondi wa de Agiwra lia'awa la Uplerlawna mak khopn A'u, pa Agor E' pa Mhol wiutu, mere hota riy id tiy miy miana edon natian nohora hota Alia' hanmeni. **6** La' dodo'ondi de miy ralammi nmolu-nhelam meman nohora lir maka A'g e ukot oleka de giwra hota Alia' E' de. **7** Mere upa-a'na miy re, mpiesiayo! Onnila miy rerieimi pede samounu de, Alia' nek wa! Yoma la'pa A'g edonna lia'a, de hota Uplerlawna Nhiwni mak kodi ruri-lai tiy miy die, hota edon Nmai. Mere la'pa Alia'awa, de totpena Aghopan doinia pa Nmai wia. **8** La'pa Enmai die, de hota Enakot nohora riy mak kden la nohkeran di wawannu de Niwra irhi' oleka do'a-hala, me Enakot nohor wal lia'hya' mak kaplol la Uplerlawna yamkekni, la'pa Nakot nohora wal lia' Uplerlawna niukamnu. **9** Yoma Enmai die, de Nakot la riy Niwra e rhi' oleka do'a-hala yoma ir edon rpesiay A'u. **10** Ne Nakot nohora wali A hihi'u-yapya'pu re er mak kaplol la Uplerlawna yamkekni. Hota irat niohora A'g ed mak kaplol la Uplerlawna yamkekni yoma Alia' A'mu de, ne la' ler de miy edonna mimkek olek A wua. **11** Ne Uplerlawna

Nhiwni de ed mak kakot nohora Uplerlawna niukamnu yala'ani la' rimormiori nohkeran di. Yoma nla'aw olek la lerni pa Uplerlawna Nukmua hegana amlawanni mak kodi plolli la nohkerna wawannu. **12** Upa-a'nami re, harahu er ma'ta la pa Agiwra ukota tiy miy, mere la' dodo'ondi de ta'en niana mnia'erit nana, pede yan nekwa. **13** Mere la'pa Nhiw die Nmai wia, de hota E' ed maka kakot nohora hya' ed mak kaplol la' Uplerlawna, ne hota E' ed mak kawiru-kawewal miy, totpena miat niohora momuoga plollolli ha nlolola. Hota E Naltier die E' edonna Nlernohora E ralma-rrior wamueheni, mere Nakot nohora hya' maka Natlin nana, me Enakota tiy miy la'a hya' maka hota kmai lia repra-walli. **14** E' mana hota Nhi' pa Aliernana ya'uli-yawedi, yoma lir maka Nakota la tiy miy die Nlernan harella mai A'u. **15** Maka plollola re honona mak kwatiawua A'mu de, A' muana ukot nohor mamainia hare. La' hade pede A'g e ukota tiy miy giwra la'a lira hya' maka Nhiwa Nakota tiy miy, de Ha Nlernan harella mai A'u."

[Hota mlier la riwtu-hora mere emkade ho'mana hota ralammi nler la yamuki-yahepru](#)

16 "Hota edon nalo'on wali ne miy edonna mlina-miat (mimkeka) A wua, mere edon nalo'on wal pia mimkek owa'an A'u." **17** La' pa Yesus Nakot emkade pa nhorwua noma riy wo'ira maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re, idma natian ida riwra: "La'a hya' pede Niwra hota edon nalo'on wali ne it edonna tlna-tmat (tamkek) E'a, nhor nioma Niwra mere hota edon nalo'on wal owa'an pa itamkek owa'an E'a, me Enakot walia Niwra onnila Nawal lia Amni?" **18** Idma natiantan rer ida riwra: "La'pa Niwra edon nalo'on wali, de ha nnia'eratni de hya'a de?" **19** Yesus Nat niohora de iriwra ratian E'a pede Enakot la re Niwra: "Dodo'ona A'ukot oleka tiy miy Agiwra: "Edon nalo'on wali, ne hota miy edonna mimkek A'u. Ne la' walia hota edon nalo'on wal owa'an pa mimkek owa'an A'u." Hade ed maka miy mitiana toh?! **20** Mpiesiayo, hota la' ler maka Alia'awa, de mkiakur nande mipolu-mitniani mere nohkeran di mniotni de hota plele'u-tartiarni (ramuki-rahepru). Hota miy ralammi rkakru, mere kniakurmi de hota nwal lia yahepru-yamali. **21** Itala patke'a ida pa tsi'a la yawalliohora. Pat mak

ka'apnu la'pa nhi' pa nmor wia, de polpuolu-hawaun nohora apun mehrani. Mere la'pa ntor doinia a'nani, dewade mehra-mau re lol hamamuamua. Yoma ntor oleka rimormiori id la'a noha wawannu, pede narieinian de kaniha-kamal niohora a'nani de. **22** Hota emkade wali tiy miy. La' dodo'ondi de miy ralammi rmayo'a-rmatau niohor A'u. Mere la'pa Amuai owa'an pa gor miy twatroma, de hota miy kaniha-kamalmi, ne la' riy id mana hota edonna nwarui niana niniha-malmial die tiy miy. **23** Hota la' ler de miy edonna mitian la'a-mitian mai owa'an A'u. Mpiesiayo, hota la' ler de miodi liarmi pa mpiak nek la A'mu, ne hya' ed maka ha mpiaka la E'a, yoma mlier olek la A mu'tu, de hota E' ed mak kala tiy miy. **24** La ululu memna pa nodia la' ler di de miy mlia' A mu'tu-rah'u, mere miy edonna mpiak mia'ta hadom la A A'mu. Mere A'ukot to miy, la dodo'ondi de mpiak nek wa ne hota mliernana, totpena hota mimuki-mihepur toto' memna. **25** A'ukota hari honona tiy miy die A'g e niaria lira yawalliohora. Mere edon nalo'on wali ne A'g edonna niaria lira yawalliohora owa'ana, mere A'ukot nohora A'mu de tiy miy die, Atio'pi-gauria li'ru-tu'nu. **26** Pa hota A'g edonna wuak la A'mu la'a miy rerieimi, mere la' ler de hota miy mieh'a neka miodi liarmi pa mpiak nek la A'mu, yoma miy er maklernohor reri A'u. Ne hota Enatlin tiy miy. **27** Yoma A'mu nek de Ensayn wenna miy. Ensayn miy, yoma mimsiaynia A'u ne mpiesiay wialia de A' di de wuatiawu Uplerlawna. **28** Plola! Awuatiawua A'mu de pa Agerun la noh di wawannu. Mere la dodo'ondi de Awuatitin la' noha wawannu pa uwal lia A'mu de." **29** Noma maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re rakot la Yesus riwra: "Dodo'ondi de Matro'mu Nto'pi-ngauria lira ri de edonna Nnairia oleka yawalliohora. **30** Ne amatga de ami edon matian la'a-mai lia Matro'mu mana, Matro'mu Natg oleka hya' mak kdella a ihru mamni-ralam mamni maka amiwra matiana. Hade ed mak kariei piede amatga, de Matro'mu Nwatiawu Uplerlawna pa Nmai." **31** Yesus Nakot la re Niwra: "Hota mpiesiaya la dodo'ondi wa?! **32** Mhioratreria! Hota la'pa nte'ela lerni, ne ed olekwa di pa miwlar dioinia A lia pa miwal lia genmi-tien wamuehemi, ne miltarga Amuemeh'a. Mere A'g edonna muemeh'a yoma A'mu e Nor A' tialla. **33** A'ukot hare honona totpena mlier la ralam mtiertierannu yoma mior olek A' pua twal lia id wa. La' noh keran di

wawannu de hota mlir la kropna-krieutu, mere mhi' ralammi re pa raruri!
Yoma A'utowr oleka nohkeran di rurni-laini."

Yesus Nsumbaini totpena Nor Amni rlernan ya'uli-yawed lia E matmiatni
me la' Enarian owa'an la Ilyamou-Watyatoha

17:1 La'pa Nakot hare honona pa nhorwua dewade Yesus Nwatniar la
heyanan na'nama Niwra: "Ama, dodo'ondi de nte' olek la lerni-melli mak
Ompualir niana. Awuak pa A'mu Ntutga A preh'u-mka'yu totpa hota ha
ramkek nana. Ne hota la' hade pede A'namu A' mana hota godi
ya'uli-yawed tiy O'a. **2** Ama, Omual olek A' pua Agodi plolli la rimormiori
nohkerna wawannu re, totpena la'a plola-mneha mak A'mu Nala A' die, de
A'g ed mak kala mormiori plalahwa pa nodi liarni la'a riy honona maka
A'mu Nala mai A'u. **3** Ne mormiori plalahwa de nnia'eratni de totpena
rimormiori ratga A'mu, de Uplerlawna-Mempulwatnu inhatta, ne totpena
rat niohor waliala A'u, de Yesus Kristus, maka A'mu e Nhopan nana. **4** Ama,
Agodi oleka ya'uli-yawedi tiy O'a la nohkerna wawannu di, la'a Aghi'
ahorga tulanmu-kniarmu mak A'mu Nala pa Akari. **5** Ama, Awuak pa
Muod owa'an A pua Agor O' pa itden rer lia ita ya'ulli-yawedni plolli-
mneheni wawannu emekwalima la' ler maka noha gergera-tatih ma'ta."

Yesus Nsumbain reri makpesiay E'a

6 "Ama, mutmu-rahamu mak kden la noh di wawannu maka Muala mai
A'u, de A'g e ukot nohor oleka A'mu la ir wa. Ne ir rlernohor olek A'mu
lirni-tunnu. **7** Dodo'ondi de iratg oleka lira-tun maka A'ukot nohor oleka la
ira me hare honona mak Aghi'a, de plol toto'a rwatiawu A'mu. **8** Yoma
A'ukot olek la ir wa lira-tun muaka A'mu Nala mai A'u, ne rreinion oleka lir
de wa. Iratga de plola Awuatiawua A'mu, me rpesiaya de A'mu ed mak
khopn A'u. **9** Ama, Asiumbain la ira. A'g edonna siumbain la nohkeran di,
mere Atiot nan to'a riy mak A'mu Nala mai A'u re, yoma A'mu gahani ira.
10 Riy mak A gah'u honona re, de A'mu gahani waliala re, ne rimormiori
mak A'mu gahani honona re de Agah'u waliala re. Ne la'a ir pede Alier la

ya'uli-yawedi. **11** Dodo'ondi Amuai A'mu de. Hota A'g edonna diel owa'an la nohkerna wawannu. Mere hota ir er ma'ta la' nohkerna wawannu. A'mu mak kden mou-witna plola-mneha wawannu! Muala plolmu-mnehemu, prehemu-mkaimu ma Mhuapet reria re. Plolmu-mnehemu de inhatta ed maka A'mu Nal olek mai A'u. A'mu, Muala plolmu-mnehemu de totpena nreiy awutga rla ida, pa emekwalia Agora A'mu wal die ida. **12** La' lera-mela ri mak Agor wut ma't ira de Agala O rurmu-laimu plolmu-mnehemu maka A'mu Nala mai A'u pa ga' utiak ira. A'utiaka rpa honona rden la kalwiedwedni, enekneka riy id maka rakot targ oleka de pa (na'olga A'u) ne nler la matmiati-molmuolu plalahwa pa rrinnia la ai mormiori ralamni. Had emkade totpena maka rhorat targa la Puka ralamni de rtutu-rte'ewa. **13** Dodo'ondi A'g e muai O' de Ama, A'g e ukot nohora A wakwa'ku honona ri tiy O'a, la' A'g ed ma'ta la noha wawannu, totpena rahepuepur toto' memna emekwali mai A'u. **14** A'ukot nohora oleka A'mu lirni-tunnu la ir wa, ne nohkerna rahankeran rer lia ira, yoma ir de nohkerna gahani atia' ira, pa emekwalima A' muana nohkerna gahani atia' wali A'u. **15** A'g edonna wuak pa totpena A'mu Na'ala ir la' nohkeran di wawannu, mere Awuak totpena A'mu Natiak ir la' hegana amlawanni mak khi' yatyatni-halalli. **16** Emekwalima la' A' di de, nohkerna gahani atia' A'u, la'pa ir mana nohkerna gahani atia' wali ira. **17** Muala O lirmu-tunmu mak kden la plol wawannu ma mhi' ir la' O gah wamuehemu mak kakleha do'a-hala, Ama. **18** Emeknekama A'mu Nhopna Agerun la noha wawannu, de emkade wal lia Aghopan pa e rla rakot nohora A'u la noha wawannu. **19** Ir er mak karei pia Agala A ino'nu la A'mu pa liernohora A'mu ralma-rrior wamueheni, totpena hota ir mana rla' walia A'mu gah wamueheni pa rhima-rre' A'mu, yoma ir pesiayni la O lirmu-tunmu mak kden la plol wawannu. **20** Ama, A'g edonna siumbain to'ola la' hari rmeh'a, mere la' walia la' riy maka klernohora ir lirni pa rpesiay A'u. **21** De Awuak la A'mu totpena ir honona rla lir ida emeka itro'a. Awuak de ir ror it pa riy id ita totpena nohkeran di npesiaya de, A'mu ed mak khopn A'u. **22** Aghi' pa rlernan walia ya'uli-yawedi pa emeknekama A'mu Nhi' A' pua Alier la ya'uli-yawedi, totpena irden rer lia ida, emekwali itro' pa twalia id wali. **23** De Agor ira, me A'mu nor A'u totpena la' it de plol toto' pa twal lia ida.

Totpena nohkeran di natga, de A'mu O' ed mak khopn A'u me A'mu ed mak ksaynia ira, pa emekwalima Omsiayn wali A'u. **24** Ama, Awuak de, riy mak A'mu Nala mai A'u re, er wal lia A ge'nu, totpena ramkek memna ya'uli-yawedi mai A'u, mak A'mu orgahani Nala mai A'u, yoma A'mu ed mak ksayni A'u, la' nohkerna gergera-tatih mia'ta. **25** Ama, O' ed mak ktutga plolmu-mnehemu la yaweratni-yatailli. Nohkerna edonna natg O'a, mere A'g e gatg O'a, ne hari mana iratga de A'mu ed mak khopn A'u. **26** A'ukot nohor olek A'mu la ir wa, ne hota ghi' hare pa nodi liarni, totpena iratu rsaynia ir rimormior wialli pa emekwalima A'mu Nsayn wali A'u, me totpena Agor ir pa mden rer lia lir ida me woka-le'g ida."

Rtorna Yesus

18:1 La'pa Yesus Numbaini emkade, dewade Nora maka ha Nwatutu-nwaye'a re pa rla'awa la' gera tliwu (kali) Kidron walli la'a nhyi'a mak kpenpuen niohora au saitun. Noma Yesus Nora mak ha Nwatutu-nwaye'a re rler la nhyi' de ralamni. **2** Mere Yudas mak ka'olga Yesus de nat niohor oleka gen diewa, yoma nhi'inde Yesus Nora maka ha Nwatutu-nwaye'a re mana rawok la hande wali. **3** Pa Yudas nmai die ni'it nana riy makodi keki-rautu Romawi lidanni ida me la' walia maka nhi'inde katiaka Uplerlawna roma kreini, pa rmai rewre'wa yoma imam-imam re o'tani-matni rora riy Parisi er mak khopna. Rmai die rawtutu'tu la keki-rautu, me hulu-wa'du. **4** Yesus Nat niohora momuoga hya' maka hota ha rhi'a la E'a. Noma Yesus Nla Nwakriania ira pa Natiana re Niwra: "Miy e mpiahak he'a?" **5** Noma rwahla riwra: "Amahak Yesus riy Nasaret de." Dewade Yesus orgahani nekpa Nwalolla Niwra: "A'g inhatti." Nakot emkade de Yudas mana et wal lia hande. **6** La'pa Yesus Niwra: "A'g inhatti", dewade honona rod wikni ne rwag onni la tankierna yoma rlitri-rpurna. **7** La'pa ralamni owa'an pa Yesus Natiana re Niwra: "Miy e mihak he'a?" Noma rwalolla riwra: "Yesus riy Nasaret de." **8** Yesus Niwra: "A'ukot oleka de A'g eda di. Ne la'pa plol toto'pa miy e mpiahak A'u, de miolin doin mak Awuatutu-wuaye'a re pa rla'awa." **9** Yesus Nakot emkade, totpena lir maka Yesus Nakot ulu re raplola. Yoma Eniwra: "Riy

maka Omuala mai A'u re, A'utiaka ir honona pa rden la kalwiedwedni." **10** Dewade Simon Petrus mak ktorreria wehla plalahwa de nleh doinia wehlani pa ndawar doinia Malkus tlinni walli malganna. Malkus di ed makla' hopopan la imam-imam re o'ta lawanni. **11** Noma Yesus Nakot la Petrus Niwra: "Hoi! Mkienia wehlamu della paro'oni! O' edon muat niohora de Awuayow pa Alier la kropna-krieutu maka A'mu Nakot targa mai A'u?!"

Rodia Yesus pa rla rtutga la Hanas

12 Noma makodi keki-rautu Romawi ror wutga ir o'tani me la walia mak katiak reria Yahudi kreini re rtorna Yesus pa rwutga. **13** Rodi ulga Yesus la' Kayafas pananni Hanas de. La' anin de Kayafas ed makhi' o'ta lawna la'a imam-imam re. **14** Ne e' ed maka kano'a-ka'atg ulg oleka mak kodi plolli la Yahudi niwra: "Miolin doinia la pa riy ida nmat lia'a luwu-a'na riwnu-halli wawannu."

Petrus nreher doinia Yesus

15 La' ler de de Simon Petrus nora mutwualli id mak kre' wut lia riy mak Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re rlernohor reria Yesus. Imam-imam o'ta lawanni de natg oleka Simon Petrus mutwualli de pede enlernohor Yesus pa nla'awa la'a makla' o'ta lawna romni gaini, la riwta ralamni. **16** Mere o'ta lawanni naplin niohor ma'ta Petrus, pede Petrus nwei tiar la'a riwta to'orni la' nhiari onni. Dewade Petrus mutwualli de nla pa nakot la hopopan pat mak katiaka nhiari, totpena nodia Petrus pa nre'ela nmai lia rialma. Noma nmai lia rialma. **17** Noma pat mak katiaka nhiar die nakot la Petrus niwra: "Oi, A'g edon ghal de, O' di de maklernohor reria Yesus id wali o' toh?!" Noma Petrus nrehera niwra: "Ow, A'g edonna!" **18** La' mel de, de woki lawan rehia, nhi'nande mak katiaka re rora mak ktulla-kar lia hande radunia ai kwiari me rtutrier pia ramriria, noma Petrus mana nre' teman la ira pa namriri ai.

Imam-imam o'ta lawanni natian nohora Yesus

19 La' ler de Hanas makla' imam-imam o'ta lawanni, natian nohora maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re la' Yesus me la' walia E wniatutnu-wniaye'eni. **20** Noma Yesus Nwalolla Niwra: "Nhi'inde A'ultier die Atio'pi-gauria A li'ru-tu'nu la'a mutlialawna gaini ralamni. Nhi'inde A'g e wuatut lia' gen miaka Yahudi rhi'a kreini-iskolli me la' wal lia Uplerlawna roma kreini, maka nhi'inde riy Yahudi rden mamain la. Nhi'inde A'g edonna ukot targa lir yawunwunamnu. **21** Noma hya' nrei pia tuna natian A'u? Mutian neka ir wa maka nhi'inde kden pa Awuatutu-wuaye'a. Hota irwahauria de plola!" **22** La'pa Yesus Nakot emkare, dewade riy mak katiaka ida nwalo'ma Yesus nurnu na'nama nakot la niwra: "Oi, O nurmu fiekatni la imam o'ta lawanni de nee! O edonna mumta'ata de?" **23** Noma Yesus Nwalolla Niwra: "La'pa A li'ru ri rhala de mikot teka hameni ed mak khala. Mere la'pa mak A'ukota ri raplola, de hya'a ed mak krei piede ompualo'ma A nu'ru?" **24** Nhor nioma Hanas nhopan pa rodia Yesus de limni nawniut niek pa rokria Kayafas makla' imam o'ta lawanni wali.

Petrus nreher doini owa'an Yesus

25 La' dodo'on de meman pa Petrus, namrir mia't ai dewade rira rakot la riwra: "Yanpa o' di de maklernohor reri E'a id o'a?" Mere Petrus nreher pa niwra: "A'g edonna!" **26** Noma makla' hopopna-lili'iru id la imam-imam o'ta lawanni de nmai lia Petrus. De e hyalli de ed maka Petrusa ha ndawar doin tlinni walli malganna, pede nakot la Petrus niwra: "A'g e umkek walia omuor Yesus la'a nhyi' de maka mel de miy e miwok tar lia de, pa yana mriehera." **27** Mere Petrus nrehera owa'an pa niwra: "Edonna!" Dewade plinu-plinnianamde hiwi lallu nkukule'ewa.

Rodia Yesus la Pilatus gaini

28 La'pa yawyawar ma'ta de, makden Yahudi rodia Yesus rwatiaga Kayafas genni pa rokria gubernur hairi Roma genni. Riy Yahudi nek de edonna rparan pia rler la gubernura romni nayanni. Yanhi'pa hota rla' hande de rlernana maka rmakriarnia, yoma Yahudi agamni deullu-tatarni

emkade. Yoma la'pa rlernan maka rmakriarnia dewade hota ta'en niana rla' pa ra'an la mei Paska. **29** La' hade pede Pilatus nlergot pa nla natiana re niwra: "Hota hya' hala maka miy ma mtio'ona riy dina de?" **30** Noma honona riarin tar pua riwra: "Hade edonna Nhal mana ami edonna mga' pua amodi E la pap gubernura." **31** Noma Pilatus nakot la niwra: "Mieh'a mia'ala, pa mietlia do'oni-halli, de mliernohora miy orgahami deulutarmi." Mere Yahudi re riwra: "Hota ami edonna modi plolli pa mukum penna rimormiori." **32** Rakot emkade totpena hya' ed maka Yesus Nakot oleka la'a E matmiatni yala'ani hota naplola. **33** Dewade Pilatus nawal lia rialam pa npolga Yesus pa natiana niwra: "Plola O' di de ray Yahudi id O'a?" **34** Noma Yesus Nwalolla Niwra: "Hadi de o tianmu hadina? Onde yanpa riy rod niur tiy o' pa mutian A'u?" **35** Noma Pilatus nakot la: "Mmueh'a mumkeka a' de riy Yahudi id a'u?! Mak kodi O'ola mai a'u, de O rimormiormu owa'an rora imam o'tani-matni re. Hya' ed mak Mhi'a pede emkadina?" **36** Noma Yesus Nakot la Niwra: "A plo'lu-mneh'u maka A hai'ru nlowlia de edonna nwatiawu noh di wawannu, yoma la'pa A hai'ru nwatiawu nohkeran di, A li'mu-ro'ru re hota rwadupla-rwahya'ala pa rma rod nian A'u totpena yana riy rod A lia o'ta-mata Yahudi. Mere plola A hai'ru de edonna nwatiawua noh di wawannu." **37** Noma Pilatus natian owa'an niwra: "Emkade de, O' di de ray id O'a?" Noma Yesus Nakot la Niwra: "O e mukota de ray id A'u, ne lirmu de naplola. Rmori A pua diella nohkeran di totpena Aghi'a Ray. De A maimia'yu di la' nohkeran di wawannu de totpena A'ukot nohor rer tio'a hya' ed mak kaplola. Ne riy honona mak kwahaka hya' ed mak kaplola, de er maka katlina-katailla mai A'u." **38** Noma Pilatus natian nohor la'a lir de niwra: "Ha? Mere emkameni pa itat niohora hya' ed mak kaplola?"

Rukum penna Yesus

Noma Pilatus nlergot owa'an pa nakot la Yahudi re niwra: "A'g edonna liernana riy di halli! **39** La'pa lernana lerlalawna Paska, de nhi'inde Agolin doinia riy id la roma nhio'la tiy miy. Pede dodo'ondi de miy mpiayow pa agolin doinia Ray Yahudi di tiy miy?" **40** Dewade honona riarin pa riwra:

"Yana! Yan muolin hadella, muolin neka Barabas!" Barabas di de riy id mak kmalawan la hairi Roma.

19:1 La'pa nhorwua noma Pilatus nhopan pa limni-rorni rliwra-rkaklia Yesus. **2** Noma makodi keki-rautu re rhi'a wutu-lai ida de rnairi pu'nakiarit ruri pa rkow nana la Yesus o'tani, nhor nia'nama rohoga emeka ray-ray naniair plalahwani mak ungu pa Nnairia. **3** Riy rla'a-rmai lia Yesus gaini ralamni na'nama rakot la riwra: "Mmuormiori plalahwa Ray Yahu'du ne!" Nhorwua demade rpahara klili-kdioria. **4** Nhor nioma Pilatus nlergot owa'an pa nakot la riy mutlialawna re niwra: "Mimkek memna agodia hadi tiy miy totpena miat muemna, de A'g edon liernana riy di halli." **5** Noma Yesus Nlergot de Nnairia wutu-lai rururi-karkiarti me Nnairia naniairi plalahwa hor ungu. Na'nama Pilatus nakot la re niwra: "Mimkek la riy dee!" **6** La'pa imam re o'tani-matni rora mak katiak reri Uplerlawna roma kreini re ramkeka Yesus noma rhaun pa riwra: "Mlia mpuairia la auwlakra, mlia mpuairia la auwlakra!" Mere Pilatus niwra: "Mia'ala pa orgahami mlia mpiairia la auwlakra hananni, yoma a'g edonna liernan riy di halli kuku' eti." **7** Riy Yahudi re rwahla Pilatus lirni riwra: "La'a a deulu-tatar mamni de riy mak emkare de rukum penan memna, yoma Eniwra E de Uplerlawna A'nani E'a." **8** La'pa Pilatus natlin nan rakot emkare, noma Pilatus yeher to'ama namta'ata. **9** Noma nler owa'an la rialma, ne la'pa rodia Yesus pa rler la rialma, noma Pilatus natiana niwra: "O' di de makden meni id O'a?" Mere Yesus lir ta'a-waw ta' to'owa. **10** Pede Pilatus natian owa'ana: "O' edonna Multier mai a'u? Totpa Muatgo, a'g ed mak kodi plolli pa agolin doin O'ola la' lira tunmu wawannu me a' niek pa kodi plolli pa wuairi O' la' auwlakra." **11** Noma Yesus Nakota la Niwra: "La'pa Uplerlawna edonna Nala plola tiy o' pa omukmua A'u, de o' edonna muodi plolli mai A'u. Pede la'pa riy mak kal A lia o'a pa mukmua A'u, de hota e do'oni-halli narehi-nalawan tiy o'a." **12** La'pa Pilatus natlin nan maka Ha Nakota re, dewade nahak talan totpena na nolin doin Yesus, mere riy Yahudi re rhaunu-rhaun pa riwra: "La'pa tuna nod nian hade, de tuna edon nkar wiut lia Kaisar, hairi Roma rayni de! Riy maka kwet inonni la ray, de hota e' ed maka kora ray Kaisar kwahapra lia'ara." **13** La'pa

Pilatus natlin nan lira re, dewade nodgiota Yesus la pliorni dewade Pilatus namtatan la liwangeninhiudi-pniara, la'a gen miaka ra'atria watu, maka ha rweta la yawala Ibrani de riwra Gabata. **14** La' ler de nhi' pa lera nwawuau ro'omni, la' ler maka ha rwahi'a-rwayod tiarga pa rwei repar de, de la'a Sabat lerni maka ktuin tiaru lia lerlalawna Paska. Nhor nioka Pilatus nakota la'a riy mak kden la hande niwra: "Miy raymi inhatti!" **15** Mere rhaunu-rhaun pa riwra: "Mpienna! Mpienna! Mlia mpiair wenna la auwlakra hananni!" Noma Pilatus natiana re niwra: "Hota a'g ed mak kla kwair wenna miy raymi la auwlakra hananni?" Noma imam re o'tani-matni re riwra: "Eneknek to'ama amatg de a ray miamni de ray Kaisar!" **16** Dewade Pilatus nala Yesus la ira, totpena rla rwairia Yesus la auwlakar hananni. Noma ra'ala Yesus pa rodi rla'awa.

Rwairia Yesus la auwlakra hananni

17 Rla' de Yesus orgahani Nmeh'a Nakwar nana auwlakarni pa Nokria gen miak ha rweta la Riy Ruri-Kliaklu Genni, maka la yawala Ibrani de rweta la Golgota. **18** Hota la' gen die nanpena rla rwairia Yesus la auwlakra hananni. Ne rwair taru wuali riy wor lia auwlakra hananni, id la malganna, id la malwiru ne Yesus Nden la letgara. **19** Pilatus nhopan pa rhorat targa la auganna ida, de riwra: "Hadi de Yesus, riy Nasaret, Yahudi Rayni inhatti". Nhor diewade rpassa la Yesus auwlakarni. **20** Riy Yahudi harahu rpaikia maka ha rhorat tar die. Yoma gen miaka ha rkenia Yesus auwlakarni de edonna olieta la letlawna omni. Ne mak ha rhorta re de rnairia yawala Ibrani, yawala Latin me yawala Yunani. **21** Noma imam re o'tani-matni re rakot la Pilatus riwra: "Yana mhuorta emkade. Mere mhuorat neka miwra: Riy di Niwra A' di de Yahudi Rayni A'u." **22** Mere Pilatus nakot la niwra: "Maka ghorat taru de yana riy rhap dioinia la. Ndella pa hota emkade nekwa!" **23** La'pa makodi keki-rautu re rkenia Yesus la' auwlakra, dewade ra'ala Yesus naniayarni pa rhakra la nhiakra wogata totpena rima-rima gahani. Ira ra' wal lia koka plalahwani, mak emeka nhiekru yoma edonna rhor nana. **24** Noma makodi keki-rautu re idma nakot la ida riwra: "Yana iteti-tlaiya raini plalahwa di. Mai pia tsedu

patui niohora totpena he' ed maka klernana." La' hade de totpa hota ntu'tu la Puka lirni niwra: "Hota ir er maka khakre'era A naniai'ru, ne rhed patui la A rainu." Pede makodi keki-rautu re rhi' emkade. **25** La'pa rhi' hare de Yesus inni nor walia elli, me Maria, Eklopsa patke'eni, me Maria Magdalena e rtutrieri la'a auwlakra onni. **26** La'pa Yesus matni nki'ir nana riy id maklernohor reri E'a maka Ensaynia de nora Yesus inni rtutrier lia' hande noma Yesus Npol lia inni niwra: "Ina, hota a'namu eda di!" **27** Nhor nioma Yesus nakot la riy de niwra: "Hyalia, hota o inmu hade." La' dodo'on de meman pa riy de na'ala Yesus inni pa nora rhol wiutu.

Yesus matmiatni

28 Yesus Natga de hare honona maka Uplerlawna Nhopna Enhi' de Enhi' pa nhorwua la dodo'ondi wa, ne totpena hya' maka Puka ralamni ha nakot taru re de honona ntutu-nte'ewa, pede Niwra: "Atie'ru kerna." **29** La hande de lari ida npenpuen lia anggur turu mak milmilu, noma ra'ala kuliai id na'nama rto'a la anggur tur milmil die na'nama rhoinia la ora id maka ha rweta la hisop pa rtapla la Yesus nurnu. **30** Noma Yesus Ndihmia anggur tur milmil die nhor nioma Nhar lirni Niwra: "A tulla-knia'ru ntutu-nte' olek wa." Dewade Yesus o'tani nariu'u wua ne Nwaran doin aranni.

Rkoki-rgauria Yesus

31 La' ler de, de reparni de la' Sabat lerni. Ne rerehnian de Sabat de ho'mana ntuin taru lia'a Yahudi lirlalawanni Paska. Mak kodi plolli la riy Yahudi re rahmen pa mak kmat lia auwlakra hananni re rawniair nek la auwlakra hananni la'a Sabat lerni maka ha rwei-rnara. La' hade pede riy Yahudi rwak la Pilatus totpena nwayow pa rtewar watwiat riy mak kden la auwlakra lakni totpena plet pa rmati nanpena ralernia. **32** Pede makodi keki-rautu re rla' pa rtewar wat ulga riy maroro'a maka kletgar reria Yesus re, lakni. **33** Mere la'pa rwakrانيا Yesus, pa riwra rtewar lakni, mere rla' de ramkek de Nmati olekwa, de edonna rtewar Yesus lakni. **34** Mere makodi keki-rautu id de nho'ora welhara la Yesus ruh'anu nayanni pa rara

nawniah'a wutu gera nwau gota. **35** Mimpiesiaya, a'g ed mak kamkek memna hihi'a-yapyap die, me orgah'u ed mak kakot nohora lir mak kaplol di. Agatga mak a'ukota re de plola, ne a'ukot nohora hadi totpa la' miy miana mpiesiaya de. **36** Makodi keki-rautu re edon rtewar wat Yesus lakni totpena hya' maka ha rakota la Puka ralamni de ntutu-nte'ewa. Yoma la' Puka ralamni de niwra: "Hota la'pa rurni-kliakallu id mana edonna rtewar wati." **37** La Puka ralamni mana rhorat targa de riwra: "Hota riy ramkek nan memn E'a maka ha rkoki-rgaur nana."

Rkenia Yesus la'a liena ralamni

38 La'pa nhorwua noma Yusup mak kwatiawua Arimatea nma nwak la Pilatus pa nadera Yesus inonni la e tiamin matgenni. Yusup di de maklernohor reria Yesus ida de, mere edon nakot nohor e pesiayni pa riy ratlin nana yoma namta'at reria Yahudi o'tani-matni. Noma Pilatus nwayow nohora, pa Yusup nla nala Yesus inonni mak kmati olek de pa nadera la'a liena ralamni. **39** La' noma Nikodemus mak kmai Yesus la' mela id la'a mahnek meman de, nor rewre'wa Yusup talla. De la' ler de Nikodemus e nodia wu'ru mikmikri oke'a nor wutga ha'aki ayalli oke'a me ortawi-autiawi maka huwnu mikmikri pa rnairia ra rawu'ru-ragania (rohala) Yesus inonni. Hare weratni edonna nhal de kilu terampwotelu. **40** Noma irrorara'ala Yesus inonni de na'nama rala kok lawna mnurnuhru (kafan) ra rtoman wutga la wu'ru mak kahuwu mikmikri re pa rtot nohora Yahudi nhi'inde ha rhi'a la mati-molu. **41** Edon olieta la'a gen miaka ha rkenia Yesus auwlakarni de, de nhyi' id geni hade. La lutur-le' die ralamni, de lien mak edonna rken mia'ta mati-molu etla hande. **42** Yoma la ler de, ler maka rwahi' targa hare honona pa rwei-rnara Sabat lerni (ler maka Yahudi edon rkar lia), la' hade pede rla' rkenia Yesus inonni della hande, yoma lien de rehgoru.

Liena maka nahgali

20:1 La'pa yawyayar ma'ta la krei lerni, dewade Maria Magdalena nokria

lien maka ha rkenia Yesus inonni. Nla' noma namkek de wat liawan maka ha ra rherit targa hoi die nhiarni ema rwaklol dioinia la walli. **2** Pede nawlar pia nla nahaka Simon Petrus me maklernohor reri Yesus id to'a, maka Yesus Nsayni. Noma Maria Magdalena npol lia re niwra: "Eee! Riy ra' olek la Itmatromni inonni. Ne amaplin niohora etla meni ee!" **3** Pede Petrus nora mutwualli de la pa ramkeka la hoi die ralamni. **4** Irrora rawlari mere Petrus mutwualli nala' ulga Petrus la hoi-kietar de. **5** Mutwualli de nla' noka nru' pua namkek la lien de, de namkek nan to'a kok lawna wawahra nayadera mere e edonna nler la rialma. **6** Simon Petrus ntawli'ir pa nlernohora, noma nodi liarni la lien de ralamni. La' noma namkek nana kok lawan de nayadera. **7** Mere namkek nana kokanan maka ra rwatiehra Yesus o'tani edonna nden wut lia' kok lawan de, mere napniopan la geni id to'a. **8** Nhor nioma Petrus mutwualli mak kala' ul die, nler walia lien de ralamni. La'pa namkek nan tutga, na'nama npesiaya de Yesus Nmori owa'ana. **9** Yoma la' pa emkameni ho'mana la' Puka ralamni de ha rakot targa de hota Yesus Nmori owa'an la matmiati ralamni, de la'pa la' lera-mela ri ho'mana maklernohor reri Yesus re edonna rna'erit nan ma'ta lir de nnia'eratni. **10** La'pa nhorwua noma irrora rla'awa ir romni.

Yesus Ntutga rupni la Maria Magdalena

11 Mere Maria Magdalena ntutrier niek la liena omni pa nahe'i kniakru. La'pa nkakakur reri de nru' pua natot la lien de ralamni. **12** Noma namkek nana Uplerlawna hopopanni woru rlipa-rka'ma nohora naniayarni pa ramtatan la gen miaka rkenia Yesus inonni la. Rrora ramtatna de ida nden la gen die o'tani me ida nden la lakni. **13** Noma hopopna re ratiana riwra: "Hya'a nariei pia omkakru ine?" Noma Maria nakot la niwra: "Ra' oleka a Matro'mu, pede pa a'g e uhaka." **14** La'pa nakot emkade dewade namkek la to'orni de Yesus e Ntutrieri, mere naplinga de Yesus inhatta. **15** Noma Yesus Natiana Niwra: "Nihya'pa omkakru ine? Ne omuhaka he'a?" Mere Maria nhoi hade la ora nhyi' de pede nakot la: "Ame, yanpa o' e mpuatitnia Ha genni mai handi, de mtiulan pa mukot mai a'u totpena a lia gala." **16** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Maria!" Noma Maria napal lia Yesus pa

niwra: "Rabuni!" de nairia yawala Ibrani nnia'eratni de tungkurga. **17**
Mere Yesus Niwra: "Yana mtieman la A'u ina, yoma A'g edonna gha'at
ma't la heyanan la' A'mu de. Mere mlia' pa mukota la A A'mu-hya'lu rora A
i'nu-na'ru, muiwra A'g e giwra gha'at la heyanan pa lia A'mu mak miy
Ammi wali die, me A Uplerlawnu, me miy Uplerlawanmi wal die. **18**
Dewade Maria nla' pa nod kiota la maklernohor reria Yesus re niwra: "Ee!
A ma'tu mak kamkek memna Yesus!" Dewade nakot nohora
Itmatromlawanni Yesus nnio'oni la ira.

Yesus Ntutga rupni la maklernohor reri E'a

19 La'pa krei lerni de la'pa nmel wa, dewade maklernohor reri Yesus re
rawok la roma ida, ne rkahro'pa targa nhiari re honona, yoma ramta'at rer
lia Yahudi re o'tani-matni. Dewade plinu-plinnianama Yesus Ntutrier lia ira
letgara-mneneheni na'nama Nwak kalwieda la ir honona Niwra: "Auwak
pa Uplerlawna Nala kalwiedni-paitiotni tiy miy!" **20** La'pa Nakot emkade
dewade Ntutga lo'mani ralamni me ruh'anu nayanni la ira. La'pa ramkek
nana Itmatromni de, dewade ralamni rahepuepur nohora. **21** Noma Yesus
Nakot owa'ana lira ralamni la ira Niwra: "Mdien la kalwiedni-paitiotni.
Emeknekama A'mu Nhopn A'u, de emkade wal lia Aghopan miy." **22**
Dewade Neu tiarga aranni la ira, ne Nakot la Niwra: "Mrieiniana
Uplerlawna Nhiwni de. **23** La'pa mikot la rira pa rhoitio'or doinia ir do'oni-
halli. La'pa ir edon ratlin la lirmi re, pa narieiniande miy mtio'on rer mia't ir
la do'oni-halli, de hota Uplerlawna mana edonna Namou-nawitna ir do'oni-
halli. Mere la'pa ir ratlin la miy lirmi pa rto'or doinia ir do'oni-halli,
narieiniande miy edon mtio'on rer owa'ana ir do'oni-halli, ne hota
Uplerlawna mana Namou-nawitna ir do'oni-halli re."

Yesus Ntutga rupni la Tomsa

24 Tomsa, maka ha rweta la A'na Dio'a e' mana riy id wal lia riy termida
wehrani woru maklernohor reria Yesus. La' lera Yesus Nayamkek la e
mutwualli re, de Tomsa edonna nden wut lia ira. **25** Pede maklernohor

reria Yesus korni re rakot la Tomsa riwra: "Tomsa, Amamkek oleka Itmatromni!" Mere Tomsa nakot la re niwra: "La'pa a'g edonna gala ma'tu umkek nana lo'mani maka ha rroh nan de, me la walia ruh'anu nayanni mak ha rho'or nana me a'g edonna gal ma'ta a li'mu di ga ghai niana, de a'g edonna puesiaya!" **26** La'pa krei ida nto'or doin la, dewade maklernohor reri re e rawok owa'an la gen die ne Tomsa mana ed wal lia, ne nhiari re honona de rkahro'pa tar momuoga. Mere plinu-plinnianama Yesus Ntutrier lia letgara-mneneh na'nama Niwra: "Upa-a'na miy re, mdien rer lia kalwieda-paitiota!" **27** Nhor nia'nama Yesus Nakot la Tomsa Niwra: "Tomsa, mumkek la A lo'mu ralamni, ne mtieman rer lia. Ne mrian limmu pa mhuai lia A ruh'u nayanni mak kamno' di. Yan ralammu worworga mere mpuesiaya, de A'g inhatti." **28** Dewade Tomsa nhar lirni pa nakot la Yesus niwra: "Matromlawnu nee! Uplerlawnu nee!" **29** Noma Yesus Nakot la Niwra: "Ompuesiaya, yoma mumkek memna A'u toh! Mere la'pa riy mak edon kamkeka mere natlin nan ne npesiaya de hota riy de nlernana pripanni-fa'anni la Uplerlawna."

E rhorat targa hare honona totpena miy mpiesiaya

30 Yesus Nhi'a hihi'a-yapyapi mak kamehi-kayona mak ktutga Uplerlawna rurni-laini dom to' wali la'a maklernohor reria re gaini ralamni, mere edonna rhorta la Puk di yoma harahu rehia. **31** Mere honona re maka e rhorat targa ri de totpena miy mpiesiaya, la'a Yesus de Ray Makamori-Kalewna inhatta! Uplerlawna A'nani hade, ne la'a mpiesiaya de pede mlier la mormiori-dardiari plalahwa.

Yesus Ntutga rupni la maklernohor reri E'a re riy wo'itu

21:1 La'pa nhorwua noma Yesus Ntutg owa'an rupni ralamni owa'an la maklernohor reri E'a re la'a danau Tiberias. Emkadilla wniahaurnu. **2** La' ler ida, la'pa Simon Petrus, Tomsa, a'na dio' de, Nataniel mak kwatiawu leta Kana la Galilea, Sebedeus upni-a'nani rora re, ror wutga riy woru maklernohor reria Yesus dom wal pia e rawok taru. **3** Dewade Simon

Petrus nakot la talanwalli re niwra: "Agiwra lia' lora." Noma mutwualli re rakot la riwra: "Hade emkade, de amor wali." Noma rodi puou pa rla'awa. Mere la' mel lawan de, edonna rlernan etia i'na ida. **4** La'pa lera nhi' pa matni npah'a wa, dewade ramkek de Yesus e Ntutrieri lia eni wawannu, mere edonna rakniau niana. **5** Noma Yesus Nhaun la re Niwra: "Hyal miy re! Miy e mliernan i'na me edonna?" Noma rwalolla riwra: "Makleh eni, Tuna." **6** Yesus Nakot la re Niwra: "Demade mietar darmi la puoumi walli malganna totpena mliernan i'na." Noma hare retar dar della puou walli malganna, dewade takeni rwahed niana dar die, yoma i'na npenpuen lia ralamni. **7** Noma riy id la maka Yesus ha Nwatutu-nwaye'a re maka Nsayn rehia de, nakot la Petrus niwra: "Mimkek to'ola, Itmatromlawanni hade!" La'pa Simon Petrus natlin nan mutwualli de lirn de dewade nhu'ru la rayanni, yoma edonna narain plollol ma'ta, dewade nehgerun la tah'i. **8** Ne maklernohor reri re korni, rodi puou rlernohora la keranni ne rwahedged liola dar miaka kpenpuen lia i'na re, yoma ir edonna olieta la keranni, la'pa edonna ghal de olietni la keranni de re'a terampwonem rehenu (100 meter). **9** La'pa rerun la puou, pa rla'awa keranni de ramkek de i'na ed olek la ai kwiari ralamni me roti mana er olek wal lia hande. **10** Noma Yesus Nakot la re Niwra: "Miod tieka i'n mak na'nama mliernana re dom la handi." **11** Dewade Simon Petrus nha'at la puou, na'nama nhedga darni la keranni de enni i'na rahu ida terampwolima wehrani wotelu de i'n lawan mamaini. Ne la'pa i'n rahu emkade ho'mana dar die edonna napriti. **12** Dewade Yesus Nakot la re Niwra: "Mai pia ta'ana!" Mere maklernohor rer riy id mana edonna nparan pia natiana la Am de he'a? Yoma ratga de Orgahi-Orha'a inhatta. **13** Noma Yesus Nwakriania re na'nama Na'ala roti re pa Nalla' ira. Na' walia i'na re pa Nalla re. **14** La' ler di Yesus Nayamkek nana re'eni wotellu la'a maklernohor reri E'a re, la' ler maka Enmori owa'an la matmiati ralamni.

[Yesus Natian nohora Petrus sniayanni la E'a](#)

15 La'pa ra'an pa nhorwua, noma Yesus Nakot la Simon Petrus Niwra: "Simona, Yohansi A'nani ne, hota o e msiayn rehi A lia hari honona?"

Noma Petrus nakot la niwra: "Matroma, orgahamu Muatga de asiaynia Matro'mu." Noma Yesus Nakot la Niwra: "Had emkade de muodia A du'mu ree!" **16** La'pa Yesus Nakot owa'an la re'eni wornu de Niwra: "Simona Yohansi a'nani ne, plol toto'pa o e msiayni A'u?" Noma Petrus nakot la niwra: "Plola Matroma, Matro'mu Natga de a'g e siayni O'a Matroma." Noma Yesus Niwra: "Muodia A du'mu re." **17** Yesus yatianni re'eni wotellu Niwra: "Simona Yohansi a'nani nee! Plol o' e msiayni A'u?" Dewade Petrus ralamni nmayo'a yoma tiana re'eni wotel muemn olekwa. Noma Petrus nwalol owa'an la niwra: "Matroma, Matro'mu Natg oleka haneknek wawannu. Matro'mu Natga de a ralmu e nod rer lia Matro'mu." Noma Yesus Nakot la Niwra: "Demade, mhilpai-muanatga A du'mu re." **18-19** Noma Yesus Nnairia lira pa na Ntutga hota Petrus matmiatni ha lolola totpena nodia ya'uli-yawed lia Uplerlawna-Mempulwatnu, Niwra: "Hota plola la' A li'ru-tu'nu ri! La' lera omhuatriapriap mia'ta, de o orgahamu omhi'a hya' to'a, de nden nek la o ralma-riormu. Mere hota la'pa omhuamto'owa de hota omtiania o limmu pa rwutga ne rodi o' pa rlola meni-meni mak omuhmena mliola. Mere la kropna-krieutu, wniunu-wnienna hya' ho'mana mdien rer lia pesiaymu pa mliernohora A'u." **20** La'pa Petrus nkillia to'orni de namkek nana riy id la maka ha Nwatutunwaye'a re maka Yesus Nsaynia de e nlernohor reri ira. Riy de ed maka la' ler dello, e namtatan la Yesus onni pa ra'an wutu Paska ne natian Yesus niwra: "Matroma hota he' ed mak kwaldioin pa ka'olga O'a?" **21** La'pa dodo'ondi de Petrus namkek la riy de noma Petrus natiana Yesus niwra: "Matroma emkameni la hadena?" **22** Noma Yesus Niwra: "Omliernohora nek A' wua. Yana mpiaror nohora A ralma-rio'ru la mutwualmu. La'pa Awuaror pa hota enmormior niek pa nwei pia A'uwali owa'an pa Amuai, la' hade de yana ralma-riormu nla' nana de!" **23** Dewade lira la' lira la'a maklernohor reri Yesus re riwra, ir mutwualli de hota edonna nmati. Mere Yesus edon Nakot Niwra: "Hota mutwualmu de hota edon nmati." Eneknek to'a Niwra: "La'pa la' nan A ralma-rio'ru de e nmormior niek pa nwei pia A'uwal pia Amuai, yana wniarormu nla' nan hade." **24** Ne a' di de maklernohor reri Yesus maka rwarora hota edon nmati. A'g ed mak kakot nohora hya' maka Yesus Nhi'a-nyapi ri honona. Ne a'g ed mak khorta hare

honona la' Puka di ralamni. Ne itatga la'a hya' maka a'ukota de ha naplola.

Lira hohoni

25 Yesus hihi'ini-yapyapni harahu ma'ta pede la'pa rhorat targa hare honona la puka re, de awuarora de geni-tiena la nohkeran di wawannu edonna rtu'tu pa rwahi' targa puka re.